

001

ปกหน้า

๒๒. จตุธาตุววัฏฐาน ๕

เรื่องของอาหารปฏิภูลัญญา นั้น มีอยู่จุดหนึ่งที่ต้องระมัดระวัง คือว่าเมื่อเราพิจารณาอาหารจนเป็นปกติแล้ว บางทีมันจะเกิดอาการ สะอิดสะเอียน หมดความคิดที่จะฉันทอาหารนั้น

ถ้าเราเห็นว่ามันสกปรกจริงๆ บางท่านถึงกับฉันทอาหารไม่ได้ไป หลายๆ วัน ตัวนี้ต้องระมัดระวังให้ดี อย่าลืมนะว่า เรายังมีชีวิตอยู่ ยัง จำเป็นต้องอาศัยร่างกายนี้เพื่อการปฏิบัติธรรม

ถ้าหากว่าเราไม่ฉันทอาหารเข้าไป ร่างกายทรงอยู่ไม่ได้ เราก็จะเสีย ผลของการปฏิบัติไป ดังนั้น จำเป็นที่จะต้องหลบลับตา สักแต่ว่า ฉันทมันเข้าไป อันนั้นจึงจะเป็นการที่เรียกว่า ฉันทโดยไม่ติดในสีนอกลิ้น ในรส อย่างแท้จริง

ส่วนอีกข้อหนึ่งก็คือ ถ้าหากว่าเราทำไปจนอารมณ์ใจมันทรงตัว แล้ว การพิจารณาอาหารถือว่าเป็นปกติแล้ว คราวนี้เราต้องพิจารณาดู อีกข้อหนึ่งว่า อาหารนั้นเหมาะกับธาตุขันธ์ของเราหรือไม่ ?

ถ้าหากว่าอาหารนั้นไม่เหมาะกับธาตุขันธ์ของเรา ฉันทเข้าไปแล้ว เกิดเป็นโทษกับร่างกาย ทำให้เจ็บไข้ได้ป่วย ทำให้กระวนกระวาย ทำให้ไพเราะกำเริบ หรือทำให้ธาตุใดธาตุหนึ่งมันบกพร่องหรือล้นเกิน ทำให้ร่างกายมันไม่สบายขึ้นมา เราก็เสียการปฏิบัติเช่นกัน

ถ้าอยู่ในลักษณะนั้น เราก็พยายามงดเว้น อย่างที่ผมทำอยู่ ถ้า ของที่มันเย็นเกินไป อายุของผมมันมากแล้ว ไพเราะมันน้อย ถ้าฉันทของเย็น เข้าไปมาก มันจะเป็นไข้ หรือว่าเป็นหวัด จับไข้ไปเลย

ผมก็พยายามเลี้ยงพวกของเย็น อย่างพวกผักแพงแดงกวาวอะไร พวกนั้น จะไม่ต้องมัน แต่ขณะเดียวกัน ธาตุขันธ์ของผม กลับไม่เหมาะกับอาหารร้อนอีก เพราะฉะนั้น พวกข้าวเหนียว ผมก็ยุ่งกับมันไม่ได้

ให้พยายามสังเกตตัวเองว่า ฉันทอะไรเข้าไปแล้ว มันเหมาะสมกับ ร่างกาย ฉันทอะไรเข้าไปแล้ว มันไม่เหมาะสม แล้วค่อยเลือกสิ่งที่มัน เหมาะสมสำหรับตัว แต่ตรงจุดที่เราออกไปเลือกมันนี่ อย่าไปเลือก ในสิ่งที่เราเห็นว่ามันอร่อย

อย่าไปเลือกในสิ่งที่เราว่าสมันดี สีสันวรรณะมันดี ให้เลือกเพราะ รู้จริง ๆ ว่า มันเหมาะแก่ร่างกายของเรา อันไหนไม่เหมาะ ถ้าญาติโยม เจ้าประเคนมา ก็ฉันทมันเสียหน่อยหนึ่ง เพื่อเป็นการฉลองศรัทธา แล้วก็ หันไปฉันทในสิ่งที่เหมาะสมกับตัวเอง

แต่ว่าบางทีผมเจอญาติโยมบางท่าน ไม่มีอุเบกขาในทานบารมี ประเคนของมาแล้ว ก็นั่งจ้องอยู่นั้นแหละ ถ้าพระไม่ฉันทก็เข้าซีให้ฉันท ถ้าอย่างนั้น บางทีผมก็ต้องยอมรับว่า เราจะสร้างกรรมเอาไว้มาก ทำให้ไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงอาหารประเภทนี้ได้

เมื่อทำใจว่าเราจำเป็นต้องรับกรรมอันนี้ ผมก็ฉันทให้เขาเต็มที่ แล้วผมก็ไปนอนจับไข้เอง พยายามเลี้ยงในสิ่งที่ไม่เหมาะสมกับตัว ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ และต้องมีสติรู้อยู่เสมอว่า...

เมื่อฉันทเข้าไป มันก็ไม่สามารถจะห้ามความเสื่อมได้ ฉันทเข้าไป มันก็ไม่สามารถจะห้ามความตายได้ เพียงแต่มันสามารถจะจับ ความกระวนกระวายของร่างกาย ทำให้ร่างกายมีกำลังทรงตัวอยู่ เพื่อการปฏิบัติของเราได้

เราต้องไม่มีหน้าที่ของความ เป็นพระ อย่างที่หลวงพ่อกันเคยบ้ำ อยู่เสมอๆ ว่า นิพพานัสสะ สัจฉิกิริยาสะ เอตัง กาสาวัง คเหตุวา เราธิบดีกาสาวาสตรันเฒ่า เพื่อทำให้งั่งซึ่งพระนิพพาน

หน้าที่อื่นของเราไม่ใช่ คั้นถุระนั้นไม่ใช่ เราศึกษา เราทำใน คั้นถุระเพื่อเป็นการเปลี่ยนอิริยาบถ เพื่อเป็นการผ่อนคลายความ เครียดของการปฏิบัติ แต่หน้าที่หลักของเราจริง ๆ ก็คือ การสวดมนต์ ทำวัตร ปฏิบัติพระกรรมฐาน สิ่งทั้งหลายเหล่านี้เป็นหน้าที่หลัก อันอื่นเป็นเรื่องรองลงไปทั้งหมด

ในแต่ละวันที่เราทำสิ่งต่างๆ ให้สังเกตใจของเรา ถ้ามันมีอาการ กระทบ เข้ามาในดำเนิน เป็นที่น่าพอใจ พอมันกระทบเข้ามาแล้ว ใจของเรามันพอง มันฟู มันยินดีหรือไม่?

ถ้าเป็นด้านที่ไม่ดี กระทบเข้ามาแล้ว มันยุบ มันกำลังใจตก มันไปเศร้าหมองอยู่กับมันหรือไม่? ไม่ว่าจะยินดีกับมัน หรือ ยินร้ายกับมันก็ตาม กำลังใจของเราจะใช้ไม่ได้ทั้งคู่

อย่างที่กล่าวไว้ว่า พอกระทบแล้วก็ทิ้งมันกองไว้ตรงนั้น ไม่ใช่ รับมันเข้ามา มาปรุงมาแต่ง มาแบกมันเอาไว้ แล้วก็มาคร่ำครวญว่า มันทุกข์เหลือเกิน ลำบากเหลือเกิน อันนั้นเราทุกข์เพราะตัวเราเอง ลำบากเพราะตัวเราเอง ไม่ต้องโทษใคร

ถ้าเราไม่แบกมันขึ้นมา มันก็ไม่ทุกข์ไม่ลำบาก ลักแต่ว่ากองๆ มันไว้ตรงหน้า กระทบมาก็กองไว้ตรงนั้น ได้เห็นมา ได้ยินมา ได้กลิ่น มา ได้รสมา ได้สัมผัสมา กองมันไว้ตรงนั้น

ต้องมีการสำรวจอินทรีย์ คือ ระมัดระวังในสิ่งที่มากระทบ ตา

หูจมูก ลิ้น กาย ใจของเราให้เป็นปกติ ต้องมี โขนเน มัตตัญญูตา รู้จัก ประมาณในการกิน มากเกินไปมันก็จะแข็งขี้ม ่วง เพราะเราไปขาดู มันต้องลงไปก็กระเพาะ เพื่อไปย่อยอาหาร

มันทำให้มีเลือดไปหล่อเลี้ยงสมองน้อยลง มันก็จะขี้มจะง่วง อยาก จะนอนเป็นปกติ ถ้ามันน้อยจนเกินไป ขาดูชั้นมันย่ำแย้ โรคกระเพาะ มันกำเริบได้เพราะฉะนั้น ต้องดูว่ามันเหมาะแก่ตัวเองเท่าไร?

โขนเน มัตตัญญูตา คือ ต้องรู้จักประมาณ ไม่มากเกินไป ไม่น้อย เกิน ให้มันพอเหมาะพอดีแก่ธาตุขันธ์ของเรา ไม่ใช่ที่ว่าจนเกินไป แล้วก็นอนหลับทั้งวัน หรือไม่กี่น้อยจนเกินไป แม้กระทั่งยามค่ำคืน ท้องมันร้อง ตาสว่างอยู่ หลับไม่ลงก็มี

ต้องมี ชาติปริยานุโยค คือ การปฏิบัติธรรมของผู้ตื่นอยู่ คำว่า ผู้ตื่น คือ เป็นผู้สติรู้อยู่ตลอดเวลา จะหลับ จะตื่น จะยืน จะนั่ง มีสติ ควบคุมอยู่ตลอด รู้ตัวอยู่เสมอว่าเราเป็นพระ กิจใดก็ตามที่เป็นกิจสงฆ์ เราต้องทำให้ครบถ้วนสมบูรณ์

โดยเฉพาะหน้าที่ของเรา คือ ชำระจิตใจให้ผ่องใสจากกิเลส ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ จะได้ไม่เสียที่ที่ฉันทของโยมเข้าไป ไม่เสียที่ที่เขาเลี้ยงเรามา ถ้าเราไม่สามารถชำระจิตใจของเราให้ผ่องใสได้ อย่างน้อยๆ ก็ให้มีมานสมาบัติอยู่

ซึ่งมันจะกดกิเลสให้ดับลงชั่วคราว มันสามารถผ่อนไล่ได้ ครอบได ที่เราไม่คลายกำลังมันออกมา พุดง่าย ๆ ว่า ไม่ได้มากก็เอาน้อย อย่างน้อยๆ ต้องได้สักส่วนใดส่วนหนึ่ง การบวชเข้ามาเป็นการเสีย อย่างยิ่ง

เพราะว่าโอกาสที่จะพลาดลงบายนุมี มันมีมากกว่า ๙๐ % ในเมื่อเราลงทูนเสียงเข้ามาแล้ว ถ้าไม่ขึ้นข้างบนก็ลงข้างล่าง โอกาสที่จะอยู่กลางๆ มันมีน้อย เราต้องทุ่มเททำให้มันจริง ๆ จัง ๆ ดู

คำว่าจริงก็คือ ทำให้สม่ำเสมอ ทำให้เป็นระบบ ทำให้เป็นเวลา แล้วพยายามประดับประดา รักษาอารมณ์ใจนั้นไว้กับเราให้อยู่กับมันให้มากที่สุด ให้นานที่สุดเท่าที่เราทำได้ ถ้าเราทำอย่างสม่ำเสมอจริงจริง ผลจะเกิดได้ง่าย

เรื่องของกฎปฏิบัติ เป็นเรื่องของคนเอาจริง เป็นเรื่องของปรมาตมบารมี กำลังใจที่เป็นสามัญบารมี (ขั้นต้น) กิติ อุบารมี (ขั้นกลาง) กิติ มันจะทำได้ไม่ตลอด มันต้องเป็นปรมาตมบารมีเท่านั้น

ในเมื่อตัวเราเองขึ้นชื่อว่าปรมาตมบารมีแล้ว ถ้าไปอ่อนแอ เหยาะเหยอะอยู่กับมัน ถึงเวลาอันไหนก็ไม่ไหว อันนั้นก็ไม่ใช่ ถ้าอย่างนั้น มันจะเอาดีไม่ได้ มันต้องได้ทุกอย่าง ไหวทุกอย่าง ถ้าไม่ได้ให้มันตายไปเลย ถ้าเราทุ่มเทกำลังใจในลักษณะอย่างนี้ได้ การปฏิบัติของเรา ก็จะเห็นผลเร็ว

สำหรับวันนี้ก็จะมากล่าวถึงกรรมฐานอีกกองหนึ่งคือ จตุธาตุววัฏฐาน ๔ คือการพิจารณาให้เห็นร่างกายอันนี้ว่า มันประกอบขึ้นมาจากธาตุ ๔ อย่าง คือ ธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุลม ธาตุไฟ ภาษาบาลีเรียกว่า มหาภูตรูป ๔

กรรมฐานข้อนี้ สำหรับท่านที่ติดอยู่ในร่างกายของตัวเอง ว่า เป็นเรา เป็นของเรา ความจริงก็ไม่ต่างจากกายคตานุสติกรรมฐานสักเท่าไร แต่ว่ามันสามารถพิจารณาแยกแยะเป็นส่วน ๆ

เพียงแต่ไม่ได้แยกว่า มันเป็นเนื้อ เป็นหนัง เป็นกระดูก เป็นเส้นเอ็น เป็นอวัยวะภายในภายนอก มันแยกออกเป็นธาตุแต่ละธาตุ แต่ละส่วน เราจะได้เห็นภาพร่างกายนี้จริงๆ แล้วมันเป็นอย่างไร ?

ร่างกายของเราประกอบขึ้นมาจากธาตุ ๔ อย่าง

ส่วนที่แข็งจับได้ต้องได้เป็นธาตุดิน

ส่วนที่เหลวไหลอยู่ในร่างกายของเรา เป็นธาตุน้ำ

ส่วนที่พัดไปมาร่างกายของเรา เป็นธาตุลม

ส่วนที่ให้ความอบอุ่นแก่ร่างกาย เป็นธาตุไฟ

ท่านให้แยกออกมาเป็นส่วน ๆ ๔ ส่วน พระพุทธเจ้าตรัสว่า เหมือนกับนายโคขลาด ฆ่าโคแล้วก็ฆ่าแหละออกเป็นส่วน ๆ ทั้งหมด ๔ ส่วนด้วยกัน เราก็มาแบ่งแยกส่วนต่างๆ ของร่างกายนี้ออกเป็น ๔ ส่วน ตามธาตุของมันดูบ้าง

ส่วนที่แข็ง เป็นหนัง เป็นก้อน เป็นชิ้น เป็นอัน จัดเป็นธาตุดิน ได้แก่ ขน ผม เล็บ ฟัน หนัง เนื้อ กระดูก เยื่อในกระดูก เส้นเอ็น ตับ ไต ไข้ปอด หัวใจ อาหารใหม่ อาหารเก่า เป็นต้น พวกนี้จัดเป็นธาตุดิน ส่วนที่เป็นของเหลวในร่างกาย คือ ธาตุน้ำ ได้แก่ เลือด น้ำเหลือง น้ำหนอง น้ำตา น้ำลาย น้ำดี เหงื่อ ไขมันเหลว ปัสสาวะ

ไขมันเหลว คือ ไตรกิเซอไรท์ที่มันอยู่ในเลือด พระพุทธเจ้าท่านรู้จักมันตั้งแต่สมัยโน้นมาแล้ว อันนั้นก็แยกไว้ส่วนหนึ่ง ถ้าหากว่านึกไม่ออก กองมันทั้งไว้ไม่ได้ ก็นึกถึงกะละมังใหญ่ๆ สักใบ ใส่มันไว้ตรงหน้าก็ได้

ส่วนที่เป็นธาตุลม คือลมที่พัดขึ้นเบื้องสูง พัดลงเบื้องต่ำ พัดไปทั่วร่างกาย (อันนี้เป็นความดันโลหิต) ลมที่ค้างอยู่ในท้องในไส้

ของเรา (คือพวกแก๊ส) ลมหายใจเข้า ลมหายใจออก อันนี้แยกไว้อีกส่วนหนึ่ง ถ้านี้ก็ไม่ออกจริงๆ ก็เอาถุงสักใบใส่มันเอาไว้ หรือลูกโป่งสักใบใส่มันเอาไว้ตรงหน้าเรา

ส่วนที่เป็นธาตุไฟ คือ ความอบอุ่นของร่างกายของเรา ได้แก่ ไฟธาตุที่กระตุ้นร่างกายให้เจริญเติบโต ไฟธาตุที่เผาผลาญร่างกายให้ทรุดโทรมลง อันนี้ฝั่งซึ่งกันแล้ว ข้างมากกว่ามันเป็นไปได้หรือไม่ ?

เขาค้นพบว่า ร่างกายเราต้องการออกซิเจน แต่ขณะเดียวกันออกซิเจนนั้นแหละ ที่ทำให้เกิดอนุมูลอิสระขึ้นมาในร่างกายทำลายร่างกายของเราให้ทรุดโทรมไปทุกวัน ๆ เพราะว่าเราไม่รู้ในจุดนี้เขาก็เลยงง

ไฟธาตุที่กระตุ้นร่างกายให้เจริญเติบโต ไฟธาตุที่เผาผลาญร่างกายของเราให้ทรุดโทรมลง ไฟธาตุที่ช่วยในการสันดาปย่อยอาหาร ไฟธาตุที่ช่วยให้ความอบอุ่นแก่ร่างกายของเรา

อันนี้แยกไว้อีกส่วนหนึ่ง ถ้าหากว่านี่ก็ไม่ออก ไม่สามารถที่จะแยกมันออก ก็นึกถึงกองไฟสักกองหนึ่ง อยู่ตรงหน้าของเราก็ได้ แล้วเจ้าไฟธาตุทุกตัว มันก็คือส่วนหนึ่งของไฟกองนั้น

ในเมื่อเราแยกออกมาครบ ๔ ส่วนแล้ว เราจะเห็นว่าไม่มีอะไรที่เป็นเรา เป็นของเราเลย ทุกสิ่งทุกอย่างล้วนแล้วสักแต่ว่าเป็นธาตุ เมื่อถึงวาระถึงเวลา มันมาผสมโรงกัน ประสานขึ้นมาเป็นรูป มีหัว มีหู มีหน้า มีตา

เราได้อาศัยอยู่แค่ชั่วครั้งชั่วคราว ตามบุญตามกรรมที่ทำมาเราก็ไปยึดว่าเป็นตัวกู เป็นของกู แต่จริงๆ แล้ว มันมีอะไรที่เป็นตัวกู

ของกูหรือไม่ ? ก็ดูมันเอาไว้ ดูมันให้เห็นให้ชัดเจนว่า มันสักแต่ว่าเป็นเปลือกที่เราอาศัยอยู่เท่านั้น

เราอาศัยอยู่กับเปลือกนี้ ขณะที่ดำรงชีวิตอยู่ เรามีความสุขหรือไม่ ? มันมีแต่ความทุกข์อยู่ตลอดเวลา มันหิว มันกระหาย มันร้อน มันหนาว มันเจ็บไข้ได้ป่วย มันสกปรกโสโครกเป็นปกติ เราก็ต้องลำบากยากแค้น ในการหาให้มันกิน หาให้มันดื่ม

พามันไปถ่ายอุจจาระถ่ายปัสสาวะ รักษาพยาบาลมัน ยามเจ็บป่วย ดูแลทำความสะอาดมัน ไม่ให้มันสกปรกโสโครก จนกระทั่งเราเองถึงกับทนไม่ได้ มันมีความสุขของมันอยู่ตลอดเวลา ทรายใบไม้ที่เราบังเกิดมามีร่างกายนี้ มันก็ยิ่งทุกข์อีก

ถ้าธาตุใดธาตุหนึ่งมันบกพร่อง อากาศเจ็บป่วยเกิดขึ้นกับร่างกาย ก็ต้องมกลำบาก ต้องมาทุกข์ยากอยู่กับมัน เสียเวลารักษาพยาบาล ดูแลเอาใจใส่มัน นั่นก็ยังไม่เท่าไร ถ้ามันบกพร่องมาก ๆ เดิมให้มันไม่ไหว หนูมันเท่าไรก็ไม่ขึ้น มันก็หมดสภาพ ตาย

อันดับแรก ถ้าหากว่าตาย ธาตุลมมันจะขาดออกไปก่อน เมื่อธาตุลมมันขาด ไม่มีตัวหนูเสริม ธาตุไฟมันก็ดับ เมื่อธาตุไฟมันดับ มันอันตรธานไป เหลือแต่ธาตุดินกับธาตุน้ำ ตอนแรกยังมีธาตุไฟอยู่ คอยควบคุมธาตุน้ำไม่ให้ล้นเกิน ให้พอเหมาะพอดี

แต่พอไม่มีธาตุไฟไปคอยควบคุมมัน ธาตุน้ำมันก็ล้นเกิน ดันร่างกายให้อืดพองขึ้นมา อันนี้คืออุทมาตกอสุก วันก่อนสอนไปแล้ว พอถึงเวลาตายไปแล้วสักสองวัน สามวัน มันก็เริ่มเขียว ๆ ซ้ำ ๆ ขึ้นมา อันนี้คือวินิลกอสุก

พอสักห้าวัน ร่างกายที่เป็นธาตุดินมันหนักไม่ไหว ธาตุน้ำมันหลายเชื่อนอกมาแล้ว ผิววกรยปริแตก น้ำเลือด น้ำเหลือง น้ำหนองไหลโชมแลย อันนี้คือวิปุกอสุภ สอนไปแล้ว พิจารณาได้ มองให้เห็นมันค่อย ๆ เบ็ย ค่อย ๆ เน่า โสมลง ๆ

จนกระทั่งน้ำเบ็ยไปหมด เหลือแต่โครงกระดูกอยู่ อันนี้คืออัฐิกอสุภ สอนไปแล้ว พิจารณาให้เห็น มีสัตว์ต่าง ๆ มากัด มากิน มาทิ้ง มาตึง มาลากไปกิน อวัยวะส่วนต่าง ๆ โคนับ โคนัด โคนึก โคนิ่ง เว่าไปแหงมา อันนี้ก็เป็น วิภชาวิตกอสุภ

จนกระทั่งมันหลุดออกเป็นชิ้น ๆ กระจัดกระจายไป อันนี้เป็น วิภชิตกอสุภ เราสามารถพิจารณารวมกันเข้าไปได้ จนกระทั่งโครงกระดูกหลุดกระจัดกระจายไปทุกส่วน

จากของใหม่ก็เป็นของเก่า ค่อย ๆ เบ็ย หุพัง ย่อยสลายจมดินไป ไม่มีอะไรเหลือเลยแม้แต่นิดเดียว ธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุลม ธาตุไฟ ดินไปสู่ความเป็นธรรมชาติของมัน แล้วตัวเราของเรามีหรือไม่ ?

เมื่อมาถึงตรงจุดนี้ ก็จะเห็นว่า จริง ๆ แล้วมันไม่มีอะไรเป็นเรา เป็นของเราเลย มันเกิดขึ้นในเบื้องต้น เปลี่ยนแปลงในท่ามกลาง สลายไปในที่สุด จากเด็กเล็ก ๆ เป็นเด็กโต เป็นเด็กหนุ่มเด็กสาว เป็นหนุ่มเป็นสาว เป็นวัยกลางคน เป็นคนแก่ แล้วก็ตาย

มันอาจจะตายตั้งแต่เด็กก็ได้ ตั้งแต่หนุ่มสาวก็ได้ ตั้งแต่กลางคนก็ได้ หรือมาตายตอนแก่ก็ได้ ระหว่างที่ดำรงชีวิตอยู่ ก็เต็มไปด้วย ความทุกข์ ทุกข์ของการเกิด ทุกข์ของการแก่ ทุกข์ของการเจ็บ ทุกข์ของการตาย

ทุกข์ของการพลัดพรากจากของรักของชอบใจ ทุกข์ของการปรารถนาไม่สมหวัง ทุกข์ของการกระทบกระทั่งอารมณ์ที่ไม่ชอบใจ ทุกข์ของการหิว การกระหาย ทุกข์ของความร้อน ทุกข์ของหนาว ทุกข์ของความเจ็บไข้ได้ป่วย

ทุกข์ของความสกรปรกโสโครก ต้องอึดอัด ต้องทนอยู่กับมัน ความทุกข์มันมีอยู่เป็นปกติ ท้ายสุดมันก็สลาย มันก็ตาย มันก็พัง บังคับบัญชามันไม่ได้ ไม่มีอะไรเป็นเราเป็นของเรา กลายเป็นธาตุ ๔ ดิน น้ำ ไฟ ลม ดินแก่ธรรมชาติเขาไป

ในเมื่อมันเกิดขึ้น ตั้งอยู่ ตับไป เราก็จะเห็นชัดเจนว่า มันไม่เที่ยง ระหว่างที่มันตั้งอยู่ มันก็มีแต่สิ่งที่เราต้องทน ต้องฝืนอยู่กับมัน มันก็เป็นทุกข์ ท้ายสุดมันก็สลาย ก็ตาย ก็พังไป ไม่มีอะไรเป็นเราเป็นของเรา เราเกิดอีกเมื่อไร ก็ต้องเจอร่างกายที่ไม่เที่ยงอย่างนี้อีก เกิดอีกเมื่อไหร่ ก็ต้องเจอร่างกายที่เป็นทุกข์อย่างนี้อีก เกิดอีกเมื่อไหร่ ก็เจอร่างกายที่ไม่มีอะไรยึดถือมันหมายได้ ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเราอย่างนี้อีก

ถึงเวลามันจะป่วย มันก็ป่วย ถึงเวลามันจะตาย มันก็ตาย บังคับบัญชามันไม่ได้ ต้องทุกข์ต้องทนอยู่กับมันอย่างนี้ แล้วเรายังอยากจะมีร่างกายอย่างนี้อีกหรือไม่ ? มันไม่มีอะไรเป็นเรา เป็นของเราเลย

มันสักแต่ว่าเป็น ธาตุ ๔ ประกอบกันขึ้นมาให้เราอาศัยอยู่ชั่วคราว ถึงวาระถึงเวลามันก็สลายไป พังไป เราต้องไปตามบุญตามกรรมที่เราทำมา ถ้าหากว่ายังไม่พ้นตายฟื้นเกิด ก็ต้องวนเวียนไป มีอึดภาพร่างกายอย่างนี้อีก

อาจจะยากกว่านี้ คือเป็นสัตว์นรก เป็นเปรต เป็นอสุรกาย เป็น สัตว์เดรัจฉาน หรือดีกว่านั้นน้อยก็เป็นเทวดา เป็นพรหม แต่ว่ายังไม่สามารถหลุดพ้น ถ้าไม่ใช่ท่านที่เป็นพระอริยเจ้าแล้ว ก็พร้อมที่จะลงสู่อบายภูมิอยู่ตลอดเวลา เรายังต้องการร่างกายนี้อยู่หรือ?

เมื่อเราเห็นจริงแล้วว่า มันไม่มีอะไรเป็นเรา เป็นของเรา จิตเราก็ ปลอดภัยจากความต้องของจุดนั้น ตั้งใจว่า ถ้าหากว่าถึงวาระถึงเวลา มันตาย มันพัง เราก็จะไปพระนิพพานแห่งเดียว

แล้วจับคำภาวนา จับลมหายใจเข้าออกควบไปด้วย จับภาพพระ ควบไปด้วย ภาวนาจนอารมณ์โง่งมถึงที่สุด ก็เรียกว่าเราเป็นผู้ปฏิบัติ ในจุดธรรมาวุธฐาน ๔ ได้อย่างที่เราต้องการ แต่ไม่ใช่ปฏิบัติในลักษณะ ทรงอารมณ์ภาวนาเฉย ๆ ให้มีปัญหาประกอบด้วย

ให้เห็นอยู่ตลอดเวลาว่า ไม่ว่าร่างกายของเราก็คือ ร่างกาย ของเขาก็ดีจะเป็นหญิงเป็นชาย เป็นคนเป็นสัตว์ก็ตาม มันสักแต่ว่า ประกอบขึ้นมาจากธาตุ ๔ เกิดขึ้นในเบื้องต้น เปลี่ยนแปลงในท่ามกลาง สลายไปในที่สุด

ขณะดำรงชีวิตอยู่มีแต่ความทุกข์ ไม่มีอะไรให้ยึดถือ มันหมายได้ หายที่สุดมันก็สลาย ก็ตาย ก็พังไป ร่างกายของเราก็ ยึดถือไม่ได้ ร่างกายของเขาก็ยึดถือไม่ได้ สักแต่ว่าเป็นดิน เป็นน้ำ เป็นลม เป็นไฟ ให้อาศัยอยู่

ถ้าทำกำลังใจถึงจุดนี้ได้เต็มที่ จะเห็นคนเห็นสัตว์ เห็นผู้หญิง เห็นผู้ชาย เห็นข้าวของเครื่องใช้ มันจะเห็นเหมือน ๆ กัน คือ สักแต่ว่า ประกอบขึ้นจากธาตุ ๔ เป็นกองทุกข์ เป็นที่รวมของความทุกข์

และไม่สามารถที่จะบังคับบัญชามันได้อย่างใจ

เพราะฉะนั้นเราไม่เอามันอีกดีกว่า คิดว่าถ้าตายแล้วเราขอ ไปพระนิพพานแห่งเดียว เอาใจจดจ่ออยู่กับพระนิพพานไว้ เอาใจจดจ่อ กับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเราเอาไว้ ให้ใจมันทรงตัวอยู่ ตรงจุดนั้น

ไม่ว่าผูกพันกับร่างกายที่มันไม่เที่ยง ร่างกายที่เป็นทุกข์ ร่างกาย ที่มันไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรา ให้มีปัญหาเห็นอยู่อย่างนี้ตลอดเวลา แยกมัน ออกจากเรายู่ตลอดเวลา อย่าได้เห็นว่ามันเป็นเรา เป็นของเรา แม้สักนิดเดียว เพราะว่าถ้าเห็นว่ามันเป็นเราเป็นของเราแม้แต่น้อยหนึ่ง เราก็ยังต้องเกิด เราก็ยังต้องทุกข์ต่อไป

การปฏิบัติในจุดธรรมาวุธฐาน ๔ ซึ่งเป็นกรรมฐานอีกกองหนึ่ง เหมาะสำหรับท่านที่เป็นพุทธรูป หรือว่าท่านที่เป็นพระภิกษุก็ สามารถที่จะปฏิบัติได้ ถ้าสามารถแยกแยะมันออกจริง ๆ ก็จะไม่ทำอะไร ให้เรายึดถือมันหมาย ให้อยู่ติดกันกับมันได้เลย

สำหรับตอนนี้ขอให้ทุกคน ประดับประคองอารมณ์ที่ทำได้ ที่ทรงตัวอยู่นั้น ให้อยู่กับเรา โดยการแบ่งความรู้สึกส่วนหนึ่งให้ ควบคุมมันเอาไว้ ส่วนที่เหลือจะได้ปฏิบัติหน้าที่ของเราต่อไป

พระครูธรรมธะ เจ้าคณะธรรมยุตต์
วันเสาร์ที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๔๗

๒๓. พรหมวิหาร ๔

พวกเราทั้งหมดต้องไม่ลืมว่า การปฏิบัตินั้นเราจะทิ้งของเก่าไม่ได้ อันไหนเคยทำได้แล้ว ต้องทบทวนเอาไว้เสมอ ๆ เพื่อความคล่องตัว เพราะว่าการกรรมฐานที่สอนอยู่นี้ ตั้งใจว่าเมื่อเวลาที่จะสอนให้ครบ ทั้งสี่สลับกันไปเลย

ถ้ากองใดกองหนึ่งที่เราทำแล้วมันได้ผล ก่อนขยับต่อไปกองอื่น ต้องทบทวนกำลังใจของเราในกองกรรมฐานนั้น ให้ทรงตัวให้เต็มทีเสียก่อน ถ้าเราไม่ทบทวนเอาไว้ ถึงเวลาทีไรสัปดาห์หนึ่งมันเข้ามาตีเรา เราอาจจะรับมือไม่ทัน เพราะขาดความคล่องตัว

สำหรับตอนนี้ ให้ทุกคนนึกถึงลมหายใจเข้าออก พร้อมกับคำภาวนาให้เป็นปกติ หายใจเข้านี้คำว่า "พุท" หายใจออกนี้คำว่า "โธ" พุทเข้า โธออก หายใจเข้าผ่านจมูก ผ่านกึ่งกลางอก ลงไปสุดที่ท้อง

หายใจออกจากท้อง ผ่านกึ่งกลางอก มาสุดที่ปลายจมูก "พุท" เข้า จมูก ออก ท้อง "โธ" ออก ท้อง ออก จมูก กำหนดความรู้สึกทั้งหมดของเราให้อยู่กับลมหายใจเข้าออก การหายใจเข้า หายใจออก ให้ปล่อยไปตามปกติ ตามธรรมชาติของมัน

อย่าไปบังคับมัน แต่ตามรู้ไปเลย ๆ ว่าตอนนี้มันหายใจเข้า ตอนนี้มันหายใจออก มันจะแรง จะเบา จะยาว จะสั้น ภาวนาอย่างไร กำหนดใจรู้ตามไปเท่านั้น หายใจเข้า "พุท" หายใจออก "โธ" หรือเราหนดคำภาวนาอื่น ก็ใช้คำภาวนาอื่นไป

กำหนดใจไหลตามลมหายใจเข้า ไหลตามลมหายใจออก แรก ๆ

ใหม่ ๆ จิตมันหยาบอยู่ มันอาจจะจับไม่ได้ครบทั้งสามฐาน อันนั้นไม่เป็นไร ขอให้พยายามกำหนดรู้ พออารมณ์ใจแฉกไปสู่อารมณ์อื่น ก็ให้ดึงมาอยู่กับลมหายใจเข้าออกของเราใหม่

มันแฉกไปเมื่อไหร่ก็ดึงมันกลับมา แฉกมันออกไปเมื่อไหร่ก็ดึงมันกลับมา ให้อยู่เฉพาะหน้าของเรา หายใจเข้า พุท หายใจออก โธ ทำสบาย ๆ ไม่ต้องเกร็งเกรียดกับมัน ตามดูตามรู้ลมหายใจอย่างเดียว ดูว่าตอนนี้หายใจเข้า ดูว่าตอนนี้หายใจออก พร้อมกับคำภาวนา

จากนั้น ให้กำหนดจิตเบา ๆ สบาย ๆ นึกว่าตรงหน้าของเรา มีพระพุทธรูปองค์ใดองค์หนึ่ง ที่เรารักเราชอบมากที่สุด จะเป็นพุทธรูปยืน นั่ง นอนแล้วแต่เราชอบ ให้อยู่ห่างจากเราไปในระดับที่กำหนดใจได้สบาย ๆ ว่าทำเนาอยู่ตรงนั้น

อย่าลืมว่าไม่ใช่ตาเห็น เพราะฉะนั้นอย่าใช้สายตาเพ่ง กำหนดความรู้สึกทั้งหมดอยู่ที่ภาพพระพุทธรูป ง่าย ๆ สบาย ๆ จะชัดหรือไม่ชัด จะเห็นหรือไม่เห็นก็ช่างมัน ขอให้เรามั่นใจว่าตรงหน้าเรามีภาพพระอยู่ ก็ใช้ได้

หายใจเข้า ดึงลมหายใจจาก ภาพพระ ผ่านจมูก ผ่านอก ไปสุดที่ท้อง หายใจออก ลมหายใจออกจากท้อง ผ่านอก ผ่านจมูก ไปสุดที่พระ หายใจเข้าจากพระ ผ่านจมูก ออก ท้อง หายใจออกจากท้อง ออก จมูก ไปสุดที่พระ หายใจเข้า พุท หายใจออก โธ

ยิ่งภาวนามาก ยิ่งหายใจเข้าออกมาก ภาพพระก็ยิ่งสว่างขึ้น ชัดเจนขึ้น แจ่มใสขึ้น พุท หายใจเข้า โธ หายใจออก พุท หายใจเข้า ภาพพระสว่างขึ้น โธ หายใจออกภาพพระสว่างขึ้น

เมื่อกำลังใจของเราหนึ่งดีแล้ว สนิทแนบแน่นอยู่กับภาพพระนั้นแล้ว คราวนี้ให้กำหนดใจพร้อมกับคำภาวนาว่า ขอให้ภาพพระนี้ใหญ่ขึ้น หายใจเข้าภาพพระก็ใหญ่ขึ้น สว่างขึ้น หายใจออกภาพพระก็ใหญ่ขึ้น สว่างขึ้น

เอาทีละน้อย อย่ากำหนดพรตพราศที่เดียว เราต้องการผลคือ ต้องการคุณภาพ ไม่ได้ต้องการความคล่องตัวมาก ปริมาณมาก หายใจเข้า พุท หายใจออก โธ หายใจเข้าภาพพระใหญ่ขึ้น สว่างขึ้น หายใจออกภาพพระใหญ่ขึ้น สว่างขึ้น

กำหนดใจจดจ่อแน่วแน่นอยู่กับภาพองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเบื้องหน้าของเรา หายใจเข้าท่านก็ใหญ่ขึ้น สว่างขึ้น หายใจออกท่านก็ใหญ่ขึ้น สว่างขึ้น จนกระทั่งภาพพระโตขึ้นเรื่อย ๆ โตเต็มไปทั้งแผ่นดินแผ่นดินฟ้า โตเต็มไปทั้งจักรวาล สว่างไสวอย่างหาประมาณไม่ได้ อยู่ข้างหน้าของเรา

จากนั้น กำหนดกำลังใจ ขอให้ภาพพระเล็กลง เล็กลงแบบช้า ๆ หายใจเข้าภาพพระเล็กลง แต่ยังคงสว่างไสวอยู่เหมือนเดิม หายใจออกภาพพระเล็กลง แต่ยังคงสว่างไสวอยู่เหมือนเดิม

หายใจเข้าภาพพระเล็กลง หายใจออกภาพพระเล็กลง จนกระทั่งภาพพระลงมาเหลือเท่าเดิม แต่ที่เราเห็นได้สบาย ๆ ภาพพระตรงหน้าของเราเล็กลง พอที่เราจะกำหนดได้สบาย ๆ สว่างไสวอยู่ตรงหน้า

จากนั้น กำหนดต่อไปว่า หายใจเข้าภาพพระเล็กลง แต่ยังคงสว่างไสวอยู่อย่างนั้น หายใจออกให้ภาพพระใหญ่ขึ้น สว่างขึ้น หายใจเข้าให้ภาพพระเล็กลงสว่างอยู่อย่างนั้น หายใจออกให้ภาพพระ

ใหญ่ขึ้นสว่างไสวขึ้น

เข้าเล็กลง ออกใหญ่ขึ้น ลมหายใจเข้าภาพพระเล็กลง ลมหายใจออกภาพพระใหญ่ขึ้น จากนั้นกำหนดใจให้หนึ่งเบา ๆ สบาย ๆ อยู่ที่ภาพพระนั้น ให้ภาพพระเป็นภาพพระที่เราชอบใจ อยู่ในขนาดที่เรา กำหนดได้สบาย ๆ จะใหญ่จะเล็กอยู่ที่เราชอบ

แล้วกำหนดจิตดึงเอาภาพพระนั้นเข้ามาไว้เหนือศีรษะของเรา ตอนนี้ภาพพระมาสว่างไสวอยู่เหนือศีรษะของเรา หันหน้าไป ด้านเดียวกับเรา จากนั้น เราหายใจเข้าให้ภาพพระไหลจากศีรษะ ผ่าน ออกไปที่ท้อง เป็นองค์เล็ก

หายใจออกให้ภาพพระไหลจากท้อง ผ่านอก ขึ้นไปบนศีรษะ เป็นองค์ใหญ่ หายใจเข้า ภาพพระเป็นองค์เล็ก สว่างไสวอยู่ที่ท้อง หายใจออก ภาพพระกลายเป็นองค์ใหญ่ ไปสว่างไสวอยู่เหนือศีรษะ

หายใจเข้าภาพพระเล็กลง ไปลุดอยู่ที่ท้อง สว่างไสวสะอาดอยู่ที่นั้น หายใจออกภาพพระเลื่อนขึ้นไปอยู่บนศีรษะ เป็นองค์ใหญ่สว่างไสวอยู่ที่นั้น คราวนี้กำหนดภาพพระให้อยู่บนศีรษะหนึ่ง ๆ สว่างไสวอยู่อย่างนั้น

จากนั้น ขอให้ความสว่างจากภาพพระแผ่คลุมตัวของเราลงมา จากศีรษะลงมาถึงหน้าผาก ถึงดวงตา ถึงจมูก ถึงปาก ถึงคาง ถึงไหล่ ถึงต้นแขน ถึงปลายแขน สะโพก สันเท้า ปลายเท้า ภาพพระที่แผ่รัศมีสีขาวใสสะอาดคลุมลงมา จนกระทั่งตัวเราก็กว้างก็สว่างเหมือนกับภาพพระไปด้วย

จากนั้น ดึงเอาภาพพระเข้ามาในอกของเรา ให้สว่างไสวไปทั้ง อกของเรา กำหนดใจให้ความสว่างจากองค์พระ แผ่กว้างจากตัว

ของเราออกไปรอบข้าง ลักษณะเหมือนกับโยนดินหรือหินลงในน้ำ แล้ว น้ำกระเพื่อมเป็นวงแผ่กว้างออกไป กว้างออกไป

ให้กำหนดใจว่า รัศมีขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ความเมตตาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คือ รัศมีสีขาวใสสว่างที่แผ่กว้างออกไปทุกที่ๆ ตั้งใจว่าเราไม่เป็นศัตรูกับใคร เราเป็นมิตรกับคน และสัตว์ทั่วโลก

..ขอให้สรรพสัตว์ทั้งหลายที่เป็นเพื่อนทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น จงอย่าได้มีเวรมีกรรมและเบียดเบียนซึ่งกันและกันเลย ขอให้พากันลวงพ้นจากความทุกข์ มีแต่ความสุข โดยเสมอหน้ากันเกิด..

กำหนดภาพพระให้สว่างไสว แผ่กว้างออกไปทุกที่ ๆ กว้างเต็มไปทั้งสถานที่นี้ เต็มไปทั้งวัดนี้ กว้างเต็มไปทั้งตลาด ทั้งหมู่บ้าน ทั้งตำบล ทั้งอำเภอ ทั้งจังหวัด กว้างออกไป กว้างออกไป ให้ตั้งใจด้วยความปรารถนาอย่างจริงใจว่า

..มนุษย์ทั้งหลาย สัตว์ทั้งหลาย ผู้เป็นเพื่อนทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น ผู้ที่ชีวิตของท่านทั้งหลายเหล่านั้น ได้ตกลงไปแล้วในวันหนึ่งคืนหนึ่ง ขอให้ท่านทั้งหลายเหล่านั้น จงไปสวัสดีสุขในสุคติภพโดยทั่วหน้ากันเกิด..

กำหนดให้ภาพพระสว่างไสว แผ่รัศมีกว้างออกไปเรื่อย ๆ ครอบคลุมไปทั้งจังหวัด ทั้งประเทศ ทั่วโลก จนกระทั่งโลกทั้งโลก ก็เหมือนนั่งกับเป็นอะไรเล็ก ๆ อยู่ใต้ร่างกายของเรา

รัศมีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่แผ่กว้างไกลออกไป

เหมือนกับทำให้ร่างกายของเราใหญ่โตเต็มแผ่นดินแผ่นฟ้า โลกทั้งโลกเหลือเพียงเล็กน้อยอยู่ใต้กายของเราเอง ไม่มีจุดไหนที่กำลังจากเมตตาบารมีขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ความใสสว่างเยือกเย็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะแผ่ไปไม่ถึง ให้ตั้งใจว่า

..มนุษย์ทั้งหลาย สัตว์ทั้งหลาย ผู้เป็นเพื่อนทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น ผู้ที่ชีวิตของท่านทั้งหลายเหล่านั้น ตกอยู่ในความทุกข์ยาก เศร้าหมอง เดือดร้อน ลำเค็ญ ทุกข์กาย ทุกข์ใจ เจ็บไข้ได้ป่วย พิกุลพิการใด ๆ ก็ดี ขอให้ท่านทั้งหลายเหล่านั้น จงได้ลวงพ้นจากความทุกข์ทั้งหลายนั้นเกิด..

กำหนดใจให้พระรัศมีขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แผ่กว้างออกไป กว้างออกไป ทั่วทั้งโลกนี้ ทั่วทั้งจักรวาลนี้ ทั่วทั้งจักรวาลอื่น สรรพสัตว์ทั้งหลายไม่ว่าจะอยู่ในดวงดาวไหน จักรวาลไหน ก็มีส่วนรับในพระเมตตาบารมี ที่ใสสะอาด สว่าง เยือกเย็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโดยทั่วถึงกัน ให้ตั้งใจว่า

..มนุษย์ทั้งหลาย สัตว์ทั้งหลาย ผู้เป็นเพื่อนทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น ผู้ที่ชีวิตของท่านทั้งหลายเหล่านั้น มีความสุขความเจริญดีอยู่แล้ว ขอให้ท่านทั้งหลายเหล่านั้น จงมีความสุขความเจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไปด้วยเกิด..

กำหนดให้พระเมตตาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แผ่กว้างไกลออกไปจากอนันตจักรวาลทั้งหลาย ไปสู่ภพภูมิของเหล่าสัตว์นรก เปรต อสุรกาย สัตว์เดรัจฉาน มนุษย์ทั้งหมด

เทวดาทั้งหมด มารทั้งหมด พรหมทั้งหมด ตลอดจนพระทุกองค์
ในพระนิพพาน

ให้กำลังใจนี้แม้ไปถึงทุกภพทุกภูมิ ทุกหมู่เหล่า ตั้งความ
ปรารถนาไว้ว่าขอให้เขาพ้นทุกข์ มีแต่ความสุขโดยทั่วหน้ากัน ให้
กำหนดใจว่า

..มนุษย์ทั้งหลาย สัตว์ทั้งหลายผู้เป็นเพื่อนทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ
ตายด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น พึงเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่กันและกัน
เสียสละให้ปัน ช่วยเหลือเกื้อกูลแก่ผู้ที่ตกอยู่ในความทุกข์ยาก
ยิ่งกว่าตน ให้พ้นทุกข์ เพื่อยังโลกนี้ไปสู่สันติสุขอันสมบูรณ์ด้วยเกิด..

กำหนดให้ภาพขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เลื่อนสูงขึ้น
ลอยสูงขึ้นสูงขึ้นไป สูงขึ้นไปสู่เขตของอากาศเทวดา สู่เขตของพรหม
ทั้งหลาย จนกระทั่งไปปรากฏอยู่ในพระนิพพานเป็นปกติ

ตอนนี้ให้กำหนดว่า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประทับนั่งอยู่
ในพระวิมานบนพระนิพพาน สว่างไสวอยู่ตรงหน้าของเรา น้อมจิตน้อมใจ
กราบลงตรงนั้น ตั้งใจว่าภายใต้เมตตาพระบารมีขององค์สมเด็จพระชินสีห์
บรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้านี้

ถ้าหากว่ามีกิจใดที่ลูกทั้งหลายจะกระทำแล้ว เพื่อเกื้อพระ
ศาสนา เพื่อแบ่งเบาภาระของหลวงปู่ หลวงพ่อ และเพื่อมรรคผล
นิพพานของลูกเอง ขอให้ลูกทั้งหลายสามารถทำกิจนั้นได้สำเร็จ
ลุล่วงโดยพลัน

ธรรมใดที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดท่าซุง ได้รู้แจ้ง
เห็นจริงแล้ว ขอให้ลูกทั้งหลายได้เห็นธรรมนั้นในชาติปัจจุบันนี้

ด้วยเกิด กำหนดใจให้แน่วหนึ่งอยู่กับภาพพระที่สว่างไสวอยู่ตรงหน้า

สำหรับวันนี้ จริง ๆ แล้วจะสอนในเรื่องของพรหมวิหาร ๔ แต่
พรหมวิหาร ๔ ในขณะที่เราวางกำลังใจนั้น มันทรงตัวยาก จึงได้
แนะนำให้ใช้ประกอบกับภาพพระ ประกอบกับลมหายใจเข้าออก
กำหนดให้ทรงเป็นยานเต็มทีไปเลย

พรหมวิหาร ๔ เป็นกำลังใจที่ทรงได้ยาก เพราะจะต้องออกมา
จากหัวใจจริงของเราเอง ดังนั้น ถ้าไม่อาศัยเกาะกับภาพพระ ไม่อาศัย
เกาะกับลมหายใจเข้าออก เราจะทำให้ทรงตัวลำบาก

พรหมวิหาร ๔ ประกอบไปด้วย

๑.เมตตา คือรักเขาเสมอด้วยตัวเราเอง ไม่ว่าจะเป็นคน เป็นสัตว์
เป็นหญิงหรือชาย ยากจน ร่ำรวย สวยงาม หรืออัปลักษณ์ เราก็มีความรัก
ความปรารถนาดีต่อเขา โดยเสมอหน้ากัน

๒.กรุณา มีความสงสาร ปรารถนาที่จะช่วยเหลือเขาทั้งหลาย
ให้พ้นจากความทุกข์ เติมสติกำลังที่เราทำได้

๓.มุทิตา เมื่อเห็นเขาอยู่ดีมีสุขก็พลอยยินดีด้วย ไม่มีความอิจฉา
ริษยาใด ๆ

๔.อุเบกขา เมื่อชวนชวายสงเคราะห์ได้เต็มที่แล้ว ไม่สามารถช่วยให้
เขาดีกว่าเดิมได้ ก็ปล่อยวาง ยอมรับว่าเป็นกฎของกรรม

เมตตาบารมีนี้มีอานิสงส์มาก ท่านกล่าวไว้ว่า หลับอยู่ก็เป็นสุข
ตื่นอยู่ก็เป็นสุขจะไม่ฝันเห็นสิ่งร้าย เป็นที่รักของมนุษย์และอมมนุษย์
ทั้งหลาย เทวดาทั้งหลายจะรักษาเรา จะไม่เป็นอันตรายด้วยอำนาจ
ของอาวุธ ของไฟ ของยาพิษ

ช่วยให้สมารถทั้งหลายทรงตัวได้ง่าย ช่วยให้ศีลทั้งหลาย มีความทรงตัวได้ง่าย เป็นผู้ที่ทำหน้าที่พรหมแจ่มใสอยู่เสมอ เพราะวาจิตประกอบไปด้วยความเมตตาเป็นปกติ ถ้าหากว่าตาย ก็จะเป็นผู้ที่ไม่หลงตาย

เพราะว่าจิตใจสงบเยือกเย็น เกาะความดีเป็นปกติ ถ้าหากว่าเข้าไปถึงพระนิพพาน ก็จะมีพรหมเป็นที่ไปเป็นปกติ อันสิ่งของเมตตา พรหมวิหารทั้งหลายเหล่านี้ ถ้าใครปฏิบัติได้ ก็จะทรงอยู่กับตนตลอดเวลา

เป็นที่รักของคนทั่วไป เป็นที่รักของสัตว์ทั่วไป เป็นที่รักของ เทวดา มาร พรหม ตลอดจนถึงพระนิพพานได้ง่าย เมตตา พรหมวิหารนี้ถ้าทรงตัวได้จริง ๆ อันสิ่งสำคัญที่สุดจะเกิดเป็นพรหม เป็นปกติ

กำลังในการปฏิบัติของเรา เมื่อเราตั้งใจหวังสงเคราะห์ผู้อื่น มีความรักความสงสาร อยากช่วยเหลือให้เขาพ้นทุกข์ เป็นผู้ไม่หนึ่งดูดย ในความลำบากของคนอื่น ไม่มีความอิจฉาริษยาใคร พลยยินดีเมื่อเห็น เขาอยู่ดีมีสุข

และสำคัญที่สุดคือเมตตา ถ้าหากว่าไม่สามารถจะสงเคราะห์ได้ โดยการพยายามทุกอย่างเต็มที่แล้ว ก็รู้จักปล่อยวาง เพื่อจิตใจของเรา จะได้ไม่เศร้าหมอง อารมณ์ของเราจะได้ทรงตัวมั่งมีเป็นปกติ

ถ้าทำไปเรื่อย ๆ มันจะเป็นสังขารเปกขาญาณ รู้จักปล่อยวาง ในสังขารต่าง ๆ ไม่ว่าจะเปกขาธรรมที่เป็นขั้น ๕ มันจะอยู่หรือมันจะตาย ก็เรื่องของมัน มันอยู่เราดูแลรักษามันด้วยความรักความเมตตาอย่างเต็มที่ ถ้ารักษาแล้วมันไม่ดีขึ้น มันจะตาย ก็เป็นเรื่องของมัน

เราสงเคราะห์ช่วยเหลือคนอื่น สัตว์อื่นอย่างเต็มที่ ถ้าสงเคราะห์ช่วยเหลือเต็มที่แล้ว ไม่สามารถที่จะสงเคราะห์ได้ เราก็ปล่อยวาง เป็นเรื่องของกฎของกรรม

ถ้าหากว่าจิตใจทรงสังขารเปกขาญาณอย่างนี้เป็นปกติ ไม่ยึดมั่นถือมั่นในร่างกายนี้ ไม่ยึดมั่นถือมั่นในโลกนี้ ไม่มีความปรารถนาจะเกิดเป็นเทวดา เป็นพรหม ขึ้นชื่อว่าการเกิดที่เป็นทุกข์ เราไม่ต้องการ เราต้องการพระนิพพานแห่งเดียว

เอาจิตจดจ่อให้มันคง อยู่เบื้องหน้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในนิพพานอย่างที่สอนมาแต่แรก กำหนดใจให้ภาพพระสว่างไสวอยู่ เฉพาะหน้าของเรา ตั้งใจว่านี่คือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์ท่านประทับอยู่ในพระนิพพาน

ถ้ามันหมดอายุขัย ตายลงก็ดี หรือว่ามันตายด้วยอุบัติเหตุ อันตรายใด ๆ ก็ได้ เราขอมาอยู่ที่นี้กับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คือ ขอมาอยู่ที่พระนิพพานนี้แห่งเดียว

สำหรับตอนนี้ เวลาที่จะทำต่อไม่เพียงพอแล้ว ขอให้ทุกคนคลาย กำลังใจออกมาช้า ๆ เอาความรู้สึกส่วนหนึ่งจับภาพพระให้เป็นปกติ ให้เห็นภาพพระชัดเจนสว่างไสว สะอาดเยือกเย็นนั้นเป็นปกติ ส่วนกำลังอีกส่วนหนึ่งเราจะได้ควบคุมร่างกาย เพื่อทำหน้าที่ของเราต่อไป

พระครูธรรมรักษ์ สุธรรมบุญญ
วันอาทิตย์ที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗

๒๔. อุปกิเลส ๑๐ อรูปฌาน ๔

ในการปฏิบัติธรรมของเรานั้น เราจะพบกับอารมณ์ใจในระดับต่างๆ ที่ความจริงแล้วเป็นสิ่งที่ดี แต่ถ้าเราขาดปัญญากับการพิจารณา ไปห่อใจเชื่อเข้าว่านั่นเป็นธรรมแท้ นั่นเป็นมรรค นั่นเป็นผล นั่นเป็นที่สุดของการปฏิบัติ มันก็จะกลายเป็นกิเลสทันที บาสิเรียกว่าอุปกิเลส อุปกิเลสมีอยู่ด้วยกัน ๑๐ ประการด้วยกัน

๑. โอกาส แปลว่า แสงสว่าง เมื่อทำปฏิบัติไป จิตเริ่มเข้าถึงอุปจารสมาธิ จะเห็นเป็นแสงสว่างขึ้นมา สว่างมาก ๆ บางทีถึงขนาดเราคิดว่า มีใครเอาไฟมาส่องหน้าก็มี หรือสว่างแต่น้อย ๆ ก็มี แสงจะเป็นจุด เป็นแต้ม เป็นขีด เป็นดวงก็มี

หลายรายคิดว่า พอเห็นแสงสว่างก็คือบรรลุแล้ว เข้าถึงจุดที่ตัวเองต้องการแล้ว จริง ๆ แล้วนั่นยังไม่ได้ขึ้นชั้นอนุบาลเลย ฉะนั้น ถ้ามีแสงสว่างเกิดขึ้น ให้ทำใจเฉย ๆ สบาย ๆ อยู่กับมัน ให้เข้าใจว่า นั่นเป็นเรื่องปกติของการปฏิบัติ ถ้าเราไม่สนใจมัน สมาธิก็จะเจริญก้าวหน้ามากขึ้น

๒. ปีติ แปลว่า ความอึดอัดใจ ตัวปีติมีทั้ง ขณิกายปีติ ขณะลุกชูช่าเป็นพักๆ ชูททกายปีติ น้ำตาไหล โลกกันติกายปีติ ตัวโยกไปโยกมา หรือเกิดอาการตื่นเหมือนอย่างกับการปลุกพระ หรือผีเจ้าเข้าสิง

อุเพ็งคยปีติ ลอยขึ้นทั้งตัว ลอยไปรอบสถานที่ หรือว่าลอยไปไกลๆ ก็ได้ ผรณายปีติ รู้สึกว่าตัวเอง ตัวใหญ่ ตัวรัว ตัวทะลุ มีสิ่งต่าง ๆ หลั่งไหลจากร่างกายออกมามากมาย หรือบางรายก็รู้สึกว้า แตกระเบิดละเอียด

ไปเลยก็มี

นี่ยังไม่ขึ้นประภมหนึ่งเลย แต่หลายรายพอเกิดอาการดังนี้ ก็คิดว่าตัวเองบรรลุเสียแล้ว ยิ่งถ้าหากว่าล่องได้ ก็คิดว่าเราบรรลุมรรคผลแล้ว ถึงได้เหาะได้ บินได้แบบนี้ ก็เป็นเรื่องที่น่าเสียดายมาก ยกเว้นว่า ถ้าเราจะรู้เท่าที่มัน ไม่ได้สนใจ ไม่ได้ใส่ใจในมัน ปล่อยให้มันเกิดขึ้นเต็มที่ ถึงวาระมันก็จะก้าวข้ามไปเอง

๓. ปัสสัทธิ แปลว่า ความสงบ ความสงบระงับนี้ จะเกิดขึ้นเมื่อจิตก้าวเข้าสู่ภาวะของปฐมฌานเป็นอันน้อย รัก โลภ โกรธ หลง ที่เป็นโทษใหญ่ลึกลง จะโดนอำนาจของฌานกดดับสนิท แต่เป็นการดับเพียงชั่วคราว

ยิ่งเป็นฌานสี่แล้ว ยิ่งนั่งสนิทชนิดที่รัก โลภ โกรธ หลง ไม่มีโอกาสที่จะเกิดได้เลย ยกเว้นจะคลายสมาธิออกมา ทำให้คนเข้าใจว่าตัวเองเป็นพระอรหันต์ไปแล้ว เพราะไม่มีรัก โลภ โกรธ หลง เหลืออยู่เลย ทำให้ไม่ก้าวหน้าในการปฏิบัติ

๔. อธิโมกข์ แปลว่า ห่อใจเชื่อ พอกำลังใจเริ่มเป็นทาน เริ่มเป็นสมาธิ เริ่มเห็นคุณค่าความดีในคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เริ่มเห็นคุณค่าของพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ จิตใจก็จะห่อใจเชื่อแบบปราศจากปัญญาประกอบ

ถ้าหากว่าเป็นอธิโมกข์ศรัทธา เชื่อโดยไม่มปัญญาประกอบ บางทีก็อาจจะโดนพาหลงไปได้ง่าย ยิ่งถ้ามีทิพจักษุญาณอยู่ด้วย โดนชักนำโดยเทวปุตตมารักดี โดยกิเลสมารักดี จะคิดว่าตัวเองได้ดีแล้ว ได้มรรคได้ผลแล้ว ทั้ง ๆ ที่มันเป็นแค่ศรัทธาเบื้องต้นเท่านั้น

๕. ปัดคะ แปลว่า มีความเพียรมาก บางคนเดินจงกรมกันข้ามวันข้ามคืน นั่งสมาธิกันข้ามวันข้ามคืน แล้วไปคิดว่า สิ่งที่ทำเองทำ ได้มากนั่นคือมรรคผล อันนี้ก็เป็นการเข้าใจผิดอย่างยิ่ง

นี่เป็นแค่การปรากฏความเพียรของเรา ซึ่งบางทีก็ประกอบไปด้วยกำลังของสมาธิ อารมณ์ใจทรงตัว ทำให้ไม่อ้อมไม่เบื่อไม่หน่ายในการปฏิบัติ บางรายทุ่มเทไม่กินไม่นอนเลยเป็นเวลาหลาย ๆ วันก็มี

โอกาสที่ร่างกายทนไม่ไหว ประสาทร่างกายรับไม่ได้ ถึงเวลาจะเกิดอาการที่เรียกว่า สติแตก หรือ กรรมฐานแตก ก็มีมาก เรื่องทั้งหลายเหล่านี้ต้องคอยระมัดระวังให้ดี

๖. สุข แปลว่า ความสุข เป็นความสุขเยือกเย็นจนบอกไม่ถูก พอกำลังใจเริ่มเข้าสู่เขตของฌาน สุขกับเอกัตถารมณ์ ที่เป็นอารมณ์ของฌานนั้น ต่างกันเพียงนิดเดียวเท่านั้นเอง ถ้าจิตไม่ละเอียดจริง ๆ แยกมันไม่ออกซะด้วยซ้ำไป

ความสุขของคนกำลังที่ทรงฌานนั้น มันสุขเยือกเย็นอย่างบอกไม่ถูก อย่างที่กล่าวแล้วว่า รัก โลภ โกรธ หลง ที่เป็นไฟเผาเราอยู่ โดนกดดับไป ความสุขเยือกเย็นนั้นอธิบายเป็นคำพูดไม่ได้ ทำให้เราหลายคนเข้าใจว่า ความสุขนี่คือมรรคผลที่เราต้องการ อันนั้นไม่ใช่ นี่เป็นแค่ความสุขในโลภียฌานเท่านั้น

๗. ญาณ แปลว่า เครื่องรู้ มีความรู้ต่าง ๆ เกิดขึ้น จากอำนาจของทิพจักขุญาณ สามารถเห็นผี เห็นเทวดา เห็นนรก เห็นสวรรค์ได้ ก็ไปคิดว่านี่เป็นมรรค เป็นผลแล้ว ความจริงญาณเป็นเครื่องมือสำหรับ

ยืนยันคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเท่านั้น

คือเครื่องรู้ที่เกิดขึ้นจะช่วยให้ยืนยันได้ว่า นรกมี เปรตมี อสุรกายมี เทวดามี มารมี พรหมมี พระนิพพานมี แต่เราไปคิดว่าได้มรรคผลแล้ว ทำให้เราติดอยู่แค่นั้น ไม่สามารถจะก้าวข้ามไปสู่ความดีที่สูงกว่านั้นได้

๘. อุเบกขา แปลว่า ความวางเฉย กำลังใจปล่อยวาง ตั้งมั่นไม่ยุ่งกับใครเลย รัก โลภ โกรธ หลง อะไรมาระทบบก็ตาม เฉยอย่างเดียว ก็ทำให้คนเข้าใจผิดอีกเช่นกัน ว่านี่ได้มรรคได้ผลแล้ว

ความจริงอุเบกขาแบบนั้น เป็นกำลังของโลกียฌานเท่านั้น ถ้าหากว่าเป็นกำลังของโลกุตตระ คือเข้าถึงความเป็นพระอริยเจ้าจริง ๆ มันจะเป็นสังขารูปกษายาณ คือ การปล่อยวางเพราะพิจารณาเห็นจริงแล้ว สภาพจิตยอมรับมันว่ามีธรรมดาเป็นอย่างนั้น

ถ้าหากว่ากระทบบอะไรก็เฉย อันนั้นให้ระวังเอาไว้ ต้องสังเกตอารมณ์ใจตัวเองว่า ยังมีความหนักแน่นอยู่หรือเปล่า ? ถ้าหากว่ามีความหนักแน่นอยู่นั้นเป็นกำลังของฌานเท่านั้น

ถ้าหากว่าปล่อยวางได้แบบสบาย ๆ ไม่ต้องเสียเวลาไปกตไม่ต้องเสียเวลาไปบังคับมัน อันนั้นถึงจะเป็นความดีที่แท้จริง แต่ว่าอาจจะมีความดีขั้นต้น ๆ ก็ได้ ต้องระมัดระวังอยู่เสมอ

๙. อุปฏิฐาน แปลว่า จิตใจมีความตั้งมั่น คือ มีนทรังตัวแน่นแนด้วยกำลังของสมาธิ ไม่ว่าจะยุ่งกิน รื่นกต อะไรมาระทบบ เสียงได้ยินจุมุกได้กลิ่น ลิ้นได้รส กายสัมผัสอะไรก็ตาม จิตใจมันตั้งมั่น ทรงตัวไม่วอกแวก ไม่ไปปรุง ไม่ไปแต่งกับมัน ก็ทำให้คนเข้าใจว่าได้มรรคได้ผล

แล้วเช่นกัน ความจริงก็ไม่ใช่ข้อ

๑๐. นึกกันดี แปลว่า มีความใคร่ใฝ่ คือความอยากได้ใคร่ดี อะไรต่าง ๆ มันไม่มี หรือมีน้อยมาก อะไร ๆ ที่มากกระทบ ที่เห็น ที่ได้เป็นที่ใดถิ่น ที่ได้รส ที่ได้รส ที่สัมผัสก็ตาม มันไม่ได้ใคร่ใคร่ดีอะไรเลย อารมณ์กามราคะหนึ่งสนิทแทบจะไม่ปรากฏ

ตรงนี้ต้องระมัดระวังให้ดี เพราะว่าตัวนี้มันก็คล้ายๆ กับตัว ความสงบเช่นกัน เพราะว่าจิตเป็นฌานสมาบัติ เวลามันสิ่งทีมากกระทบ มันสร้างความสะเทือนใจให้กับเราไม่ได้ ในเมื่อมันไม่สามารถจะสร้างความหวั่นไหวให้กับเรา ก็ทำให้เราเข้าใจว่า เราได้มรรคได้ผลแล้ว

อุปกิเลส แปลว่า โกลนกิเลส คือ จวนจะเป็นกิเลสอื่น ถ้าเรามีสติ มีสัมปชัญญะ มีปัญญาประกอบ เป็นผู้ไม่ประมาทอยู่เสมอ อุปกิเลสก็เป็นแค่อุปกิเลสเท่านั้น แต่ถ้าเราไปคล้อยตามมัน คิดว่าตัวเองได้มรรคได้ผลแล้ว อันนั้นจะเป็นกิเลสทันที

เรื่องทั้งหลายเหล่านี้ต้องระมัดระวังให้ดี เมื่อมันเกิดขึ้น ให้มีสติ รู้เท่าทันว่า มันเป็นแค่อุปกิเลสเท่านั้น ไม่อย่างนั้น ถ้าโดนมันชักมันจูง น้อมใจตามไป คิดว่าตัวเองได้มรรคได้ผลแล้ว ก็จะทำให้เสียการปฏิบัติ

ยิ่งถ้ากำลังใจลดลง ก็เลยเกิดขึ้นมาใหม่ รัก โลภ โกรธ หลง เกิดขึ้นมาใหม่ ก็จะทำให้เกิดการจิตตก กำลังใจตก สมาธิตก เพราะคิดว่าตัวเองชั่วเสียแล้ว บางคนทนไม่ได้ สติแตกเตลิดเปิดเปิงไปเลยก็มี

สำหรับวันนี้ จะกล่าวถึงกรรมฐาน ๔ กองสุดท้าย เราได้เรียนมาแล้ว ๓๖ กอง คือ อนุสติ ๑๐ กสิณ ๑๐ อสุภกรรมฐาน ๑๐ อาหารเรปปฏิภูมัสัญญา ๑ จตุธาตวัญญฐาน ๑ และพรหมวิหาร ๔

รวมเป็น ๓๖ กอง

วันนี้จะกล่าวถึง ๔ กองสุดท้าย คือ อรูปฌาน ๔ อรูปฌานทั้ง ๔ นี้จริง ๆ แล้วเป็นเรื่องยาก แต่ว่าควรจะศึกษาเอาไว้ เมื่อถึงวาระที่กำลังมันเพียงพอ เราจะได้มีแนวทางปฏิบัติได้ง่าย

เรื่องของอรูปฌานทั้ง ๔ กองนี้ เราต้องมีพื้นฐานมาจากกสิณ ๑๐ เมื่อได้กสิณทั้ง ๑๐ กองแล้ว เขากสิณ ๔ กอง คือ ปฐวีกสิณ เตโชกสิณ วาโยกสิณ อาโปกสิณ โลหิตกสิณ ปิตตกสิณ โอทาทกสิณ นีลกสิณ และ อาโลกกสิณ

ทั้ง ๔ กองนี้ กองใดกองหนึ่งยกขึ้นมาเป็นนิมิต เว้นไว้เสียแต่ อากาสกสิณ เพราะว่าอากาสกสิณเป็นการจับความว่างอยู่แล้ว ลักษณะมันคล้ายคลึงกัน ถึงไม่สามารถนำมาใช้กับอรูปฌานทั้ง ๔ ได้

การปฏิบัติในอรูปฌานนั้น เราต้องทำกสิณได้คล่องตัว แล้วตั้งนิมิตของกสิณขึ้นมา เมื่ออารมณ์ใจทรงตัวเต็มที่แล้ว ผู้ที่ปฏิบัติในอรูปฌานจะมีอารมณ์เค็ดด้วยว่า

ความทุกข์ทั้งหลายก็ดี สิ่งต่าง ๆ ทีมากกระทบตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ สร้างความทุกข์ให้แก่เราก็ดี มันมีพื้นฐานมาจากร่างกายนี้ คือรูปนี้ทั้งสิ้น

ดังนั้น ท่านทั้งหลายเหล่านี้ จะตั้งความปรารถนาไว้ว่า เราไม่ต้องการร่างกายนี้อีกเราไม่ต้องการมีรูปนี้อีก เพราะมีเมื่อไหร่ก็ลำบากกับมันเมื่อนั้น จากนั้นก็กำหนดกำลังใจให้คิดถึงความว่างของอากาศแทน

ในเมื่อจิตไม่ต้องการรูป ก็อิริยาบถของให้ภาพกสิณนี้หายไป ให้

ความว่างไร้ขอบเขตของอากาศปรากฏขึ้นแทน แล้วใช้คำถามว่า
อากาศา อนันตา..อากาศา อนันตา ว่าไปเรื่อย ๆ จนกำลังทรงเต็มที
คือ เท่ากับฉานสี่

สำหรับรูปฉานแรกนี้ **นิมิตจะปรากฏเป็นอากาศที่กว้างขวาง
ไม่มีที่สิ้นสุด สามารถย่อให้เล็กได้ขยายให้ใหญ่ได้เช่นกัน** ถ้าหากว่า
ทำได้ดังนี้แล้ว ก็ชื่อว่า ได้รูปฉานที่หนึ่ง คือ **อากาศาัญญาตนฉาน**
เราทำรูปฉานที่สองต่อไป ให้ตั้งภาพภสสินขึ้นมา แล้วกำหนดถึง
ความไม่มีขอบเขตของอากาศ จนกระทั่งอารมณ์ใจทรงตัวแล้ว จากนั้นใช้อารมณ์คิดต่อไปว่า **ถึงแม้ว่าอากาศนั้นจะกว้างขวางไม่มีที่สิ้นสุด แต่ยังมีวิญญาณ(สภาพจิตที่รับรู้ของเรา) สามารถกำหนดมันได้อยู่**
ดังนั้น แม้ว่าเราไม่มีกายแล้ว แต่ถ้ายังมีจิต คือ วิญญาณในการรับรู้
นี้ มันก็สามารถตรัสรู้ทุกขได้ ดังนั้น เราไม่ต้องการแม้แต่วิญญาณนี้
แล้วภาวนาว่า **วิญญาณัง อนันตัง..วิญญาณัง อนันตัง**

จับความไม่มีขอบเขตของวิญญาณ คือ **ความไม่ปรารถนา
แม้แต่ร่างกายนี้แม้แต่จิตนี้ไปเรื่อย** พร้อมกับคำถามว่า จนทรงตัวเป็น
ฉานสี่เต็มทีของมัน ก็ได้ชื่อว่าเราปฏิบัติใน **วิญญาณัญญาตนฉาน**
เป็นรูปฉานที่สองได้

หลังจากนั้น ก็ให้ปฏิบัติในรูปฉานที่สามต่อไป คือ ตั้งภาพภสสิน
ขึ้นมาเช่นเดิม แล้วทิ้งภาพนั้นเสีย พิจารณาต่อว่า **การมีรูปนี้ก็คือ การมี
จิตวิญญาณนี้ก็คือ มันก็ล้วนแต่เป็นตัวพาให้ทุกข์ พาให้ลำบากทั้งสิ้น**
ความจริงแล้วทุกสิ่งทุกอย่างมันไม่มีอะไรทรงตัวอยู่ได้
แม้แต่ภาพภสสินที่เราตั้งขึ้นมา มันก็ทรงตัวไม่ได้ เพราะเราต้อง

เพิกมันทิ้งเสีย **ไปจับความไม่มีอะไรทรงตัวเหลืออยู่** ทุกสิ่งทุกอย่าง
ในที่สุดมันก็สลาย ก็ตาย ก็พังไปทั้งสิ้น คน สัตว์ วัตถุธาตุ สิ่งของ
บ้านเรือนโรง ภูเขา อะไรก็ตาม

ในที่สุดมันก็สลายลง ไม่มีแม้แต่เม็ดเดียวจะหลงเหลืออยู่ได้ แล้ว
จับคำถามว่า **นัตถิ กิณฺณิ..นัตถิ กิณฺณิ** กำหนดใจว่าไม่มีอะไร
เหลืออยู่แม้แต่เม็ดน้อยหนึ่ง จนอารมณ์ใจทรงเป็นฉานสี่เต็มที ก็ชื่อว่าเราทำ
รูปฉานที่ ๓ คือ **อากิญจัญญายตนฉาน**ได้แล้ว

เมื่อได้รูปฉานที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ แล้ว ก็ให้ทำรูปฉานที่ ๔ ก็คือ
เนวสัณฺญาเนาสัณฺญาตนฉาน อันนี้จะจับยากอยู่สักนิดหนึ่ง เพราะว่ามี
ผัสสัญญา (ความรู้ได้หมายจำ) ทำเป็นเหมือนคนไม่มีสัญญา

**เห็นก็ทำเป็นไม่เห็น ได้ยินก็ทำเป็นไม่ได้ยิน ได้กลิ่นก็ทำเป็น
ไม่ได้กลิ่น ได้รสก็ทำเป็นไม่ได้รส สัมผัสก็ทำเป็นไม่ได้สัมผัส**
มันร้อนถ้าหากว่าป้องกันได้ ก็ป้องกันให้มัน ถ้าป้องกันไม่ได้
มันหนาวก็ร้อนก็เรื่องของมัน

**มันหนาวก็ป้องกันได้ ก็ป้องกันให้มัน ถ้ามันป้องกันไม่ได้
ก็เรื่องของมัน มันหิวถ้ามีให้มันกินก็กิน ถ้าไม่มีให้มันกินก็เรื่องของมัน**
มันกระหายถ้ามีให้มันดื่มก็ทำให้มันดื่ม ถ้าไม่มีก็เรื่องของมัน

ทำตัวเหมือนคนไม่มีสัญญา กระทบอะไรก็อยู่แต่ในกำลังของ
สมาธิ กำลังของฉานอย่างเดียว เมื่อตั้งภาพภสสินขึ้นมาแล้ว เพิกภาพ
นั้นหายไป จับอยู่ในอารมณ์ของการมีสัญญา เหมือนกับไม่มีสัญญา
จนกำลังใจทรงตัวเป็นฉานสี่เต็มที ก็ชื่อว่าเราทำรูปฉานที่ ๔ คือ
เนวสัณฺญาเนาสัณฺญาตนฉานได้แล้ว

จากนั้นให้พยายามสลักการเข้ามานไปมาให้คล่องตัว เป็น
อรูปรูปานที่ ๑ อรูปรูปานที่ ๒ อรูปรูปานที่ ๓ หรือว่า ๑ ๒ ๓
๔ แล้ว ๔ ๓ ๒ ๑ สลับเข้าสลับออกอย่างนั้นแค่นั้น กำลังของอรูปรูปานนี้
มีอำนาจมาก มีกำลังสูงมาก

โดยเฉพาะมีอารมณ์คิดที่ใกล้เคียงวิปัสสนาญาณมาก
โบราณจารย์จึงได้กล่าวว่า ถ้าใครได้อรูปรูปานแล้วเจริญวิปัสสนาญาณต่อ
แต่ชั่วเดียวหมากเหล็กเดียวก็เป็นพระอรหันต์ไปแล้ว

ตอนนี้พวกท่านไม่สามารถทำให้เต็มที่ได้ ก็ลองฝึกสองซ้อม
ดูก่อน เพื่อจะได้เป็นแนวทางที่เราเข้าถึงไว้ เมื่อถึงเวลาที่เราทรงฌาน
สมาบัติได้เต็มที่ เราก็มาฝึกปรือของเราต่อไป เพื่อให้เข้าถึงที่สุดของมัน

กำลังของอรูปรูปานนี้เนื่องจากว่ามีพื้นฐานมาจากสติแล้ว มีความ
คล่องตัวมาจากสติแล้ว ดังนั้น ถ้าหากว่าก้าวเข้าถึงความเป็นอริยเจ้า
ตั้งแต่พระอนาคามีขึ้นไป ก็จะเกิดเป็นปฏิสัมภิทาญาณขึ้น คือ
มีความสามารถครอบคลุมทั้งสุขวิปัสสโก วิชชาสาม อภิญญาหก

ผู้ที่ได้ฤทธิ์ได้อภิญญาทำอะไรก็ได้ ผู้ได้ปฏิสัมภิทาญาณก็ทำได้ และ
มีความคล่องตัวกว่า ทั้งยังมีความสามารถพิเศษก็คือ

๑. **อิตถปฏิสัมภิทา** มีความสามารถรู้ธรรมะได้ลึกซึ้ง ครบถ้วน
บริบูรณ์ รู้ทุกเนื้อหอย่างเข้าถึงแก่น แจกแจงได้ละเอียดลออครบถ้วน

๒. **ธัมมมาปฏิสัมภิทา** มีความเข้าใจธรรมะอย่างทั่วถึง ว่าแต่ละ
หัวข้อมีที่มาที่ไปอย่างไร ซึ่งแจ้งเหตุผลได้อย่างแจ่มแจ้ง

๓. **ปฏิภาณปฏิสัมภิทา** มีความคล่องแคล่ว สามารถอธิบาย
เรื่องราวทุกอย่างได้ชัดเจน จะโดยย่อก็ดี โดยพิสดารก็ดี อย่างละเอียด

ลึกซึ้งก็ดี หรือว่าโดยสั้น ๆ ก็ได้ อธิบายได้ถูกต้องแจ่มแจ้ง โดยไม่เสีย
ใจความและไม่เป็นเยื่อ

๔. **นิรุตติปฏิสัมภิทา** คือ สามารถรู้ทุกภาษา ไม่ว่าจะภาษาคน
ภาษาสัตว์ ภาษาคงดาวไหน ภาษาของภพไหน ภูมิไหน จะมีความเข้าใจ
ทั้งหมด

อย่าลืมว่าอำนาจของปฏิสัมภิทาญาณสี่นั้น กว้างขวางมาก
สูงมาก ดังนั้น ถึงแม้ท่านจะทำอรูปรูปานได้คล่องแล้ว ถ้ายังไม่เข้าถึง
ความเป็นพระอริยเจ้า ตั้งแต่อนาคามีขึ้นไป ปฏิสัมภิทาญาณทั้งสี่ก็จะ
ไม่ปรากฏแก่ท่าน

ดังนั้น จึงให้เราศึกษาแนวทางเอาไว้ ถึงเวลาจะได้ลองทำดู จะได้
ปฏิบัติดู ที่กล่าวมานี้ เพราะว่ามีจิตนิสัยของคนแต่ละคนนั้นไม่เหมือนกัน
บางที่พื้นฐานของท่าน อาจจะมีของเก่ามาแล้ว ในกรรมฐาน
กองใดกองหนึ่ง ถึงได้ต้องกล่าวตั้งแต่อาณาปานุสสติกรรมฐานขึ้นมา
จนกระทั่งอรูปรูปาน ๔ รวมแล้ว ๔๐ กองครบถ้วน

เพื่อที่เราชอบใจกองไหน จะได้ใช้กองนั้น แต่อย่าลืมว่า ถ้าเราทำ
กรรมฐานกองไหนได้แล้ว ถึงเวลาเราจะก้าวขึ้นกองต่อไป ต้อง
ทบทวนของเก่าให้มีความคล่อง ตัวอยู่เสมอ ให้ได้เต็มที่เท่าที่เราทำได้
แล้วค่อยขยับไปกองต่อไป หรือว่าถ้าเราหนักกองใดกองหนึ่ง จับเฉพาะ
กองใดกองหนึ่ง ทำให้ได้มรรคให้ได้ผลไปเลย ก็เป็นเรื่องที่วิเศษยิ่ง

ความจริงในการปฏิบัตินั้น ถ้ามีความคล่องตัวแล้ว เราสามารถ
ที่จะประยุกต์กรรมฐานหลาย ๆ กองเข้าด้วยกัน จนเป็นระบบการ
ปฏิบัติเฉพาะตัวของเราเอง อย่างที่ผมสอน พวกท่านไปในตอนแรก ๆ

ถ้ารู้จักพิจารณาแยกแยะ จะเห็นว่ากรรมฐานเกือบทั้ง ๔๐ กอง จะรวมอยู่ในนั้นทั้งหมดแล้ว เพียงแต่ท่านจะแยกมันออกหรือไม่เท่านั้น ความจริงแล้วกรรมฐานกองใดกองหนึ่ง เมื่อเราทำจริง ๆ ก็เข้าถึงที่สุด ได้ทั้งสิ้น

แต่เนื่องจากว่าสายครูบาอาจารย์ของเรา หลวงปู่ปานกิติ หลวงพ่อวัดท่าซุงกิติ ท่านศึกษามาในกรรมฐาน ๔๐ และทำได้ คล่องตัวทุกกอง เมื่อตกทอดมาถึงยุคของพวกเรา ก็ควรที่จะเลียนแบบ ปฏิบัติของครูบาอาจารย์ไว้

เราศึกษากรรมฐาน ๔๐ เอาให้ได้มากกองที่สุดเท่าที่จะมากได้ เพื่อว่าถึงเวลาไปพบกับหลักการปฏิบัติแนวอื่น เราจะได้ว่ารู้ว่ามาจาก กรรมฐานกองไหน จะได้ไม่ต้องไปปฏิเสธเขาว่าอันนี้ใช้ไม่ได้ เพราะว่าหลักการปฏิบัติทั้งหมด ล้วนแล้วแต่อยู่ในกรรมฐาน ๔๐ และ มหาสติปัฏฐานสูตรทั้งสิ้น เพียงแต่จะยกจุดไหนขึ้นมาเท่านั้น

ธรรมะเฉพาะของแต่ละสายไม่มี ธรรมะเฉพาะของแต่ละ ครูบาอาจารย์ไม่มี ธรรมะทั้งหลายทั้งปวงล้วนแล้วแต่เป็นของ พระพุทธเจ้าทั้งสิ้น พระองค์ท่านรู้แจ้งเห็นจริงแล้ว ถึงได้นำมาสั่งสอน สืบต่อ ๆ กันมา

เพียงแต่ว่าครูบาอาจารย์ท่านใดถนัดแบบไหน ท่านก็นำ แบบนั้นมาสอน แล้วทำให้ลูกศิษย์ไปเที่ยวแยกว่าเป็นสายนั้น เป็นสายนี้ ความจริงก็สายพระพุทธเจ้าทั้งหมดนั่นเอง

เราทำไม่ได้คล่องตัวทั้ง ๔๐ กอง เอากองใดกองหนึ่งเป็นหลัก แล้วพิจารณาให้เห็นความไม่เที่ยงของร่างกายนี้ว่า มันเกิดขึ้นในเมืองดิน

เปลี่ยนแปลงไปในท่ามกลาง สลายตัวไปในที่สุด

ในขณะที่ดำรงชีวิตอยู่ก็มีแต่ความทุกข์ เกิดอีกเมื่อไหร่ก็ต้องทุกข์อย่างนี้อีก ไม่มีอะไรเป็นเราเป็นของเราให้ยึดถือมันหมายได้ ตัวเราก็คือ คนที่เรารักก็ดี ของที่เรารักก็ดี ทรัพย์สมบัติทั้งหมดก็ดี ในที่สุดก็เสื่อมสลายตายฟุ้งไปทั้งสิ้น

ดังนั้น เราควรที่จะเอาจิตเกาะพระ เกาะนิพพานให้เป็นปกติ เมื่อถึงเวลาเราตายแล้วไปนิพพาน จะได้พ้นจากการเกิดมาทุกข์แบบนี้ กำลังใจในทุกวันของเรา ให้ทรงตัวอย่างนี้ เมื่อทำกรรมฐานกองใด กองหนึ่งแล้ว ให้พิจารณาวิปัสสนาญาณต่อเนื่อง เพื่อเข้าถึงมรรค เข้าถึงผล จึงชื่อว่า เป็นนักปฏิบัติที่แท้จริง

ตั้งแต่กล่าวมาข้างต้นจนบัดนี้ที่เป็นกรรมฐานทั้ง ๔๐ กอง สมัยที่ ผมเองทำอยู่ครูบาอาจารย์ท่านไม่ได้มาจี มาสอนลักษณะอย่างนี้ ท่านบอกกว่าเทปมี หนังสือมี ไปศึกษาเอา ไปทำเอา ดัดจริตตรงไหนแล้ว ต่อยมาตาม

แต่เนื่องจากว่าพวกท่านทั้งหมด ต้องการในลักษณะที่มี ผู้ชักนำบ้าง เพื่อความทรงตัวได้ง่ายของอารมณ์ และอีกอย่างคือ กล่าวเอาไว้เพื่อเป็นแบบแผนให้กับคนที่ฝึกปฏิบัติต่อไป จะได้มีแนวทางไว้

ได้นำกรรมฐานทั้ง ๔๐ กองมากล่าวโดยครบถ้วนแล้ว ก็คิดว่า นี่เป็นครั้งสุดท้ายในการที่จะมาแนะนำการปฏิบัติกัน ต่อไปท่านก็นำเอา แบบนี้ไปฝึกไปซ้อม ไปปฏิบัติ ดัดจริตตรงไหนก็มาสอบถาม ผมจะชี้แจง ให้ฟัง ว่าขั้นตอนไปของมันเป็นอย่างไร สำหรับตอนนี้ก็ให้รักษากำลังใจ

กรมโศภนกิจธรรมบาลี

ของเราให้ทรงตัวเอาไว้ เพื่อที่จะได้ทำวัตร สวดมนต์ของเราต่อไป

พระครูธรรมจริยคุณ สุทธิคุณปัญโญ
วันจันทร์ที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗

ถวายไทยธรรมวันเกิดหลวงพ่อดมเด็จพระวัดสระเกศ

กรมโศภนกิจธรรมบาลี

สนทนากับพระเล็ก สุทธิคุณปัญโญ
เดือนตุลาคม ๒๕๔๕
ณ บ้านอนุสาวรีย์ฯ

ถาม : .....
ตอบ : กำลังใจมันคิดถึง ทั้งๆ ที่เราเองตั้งใจปฏิบัตินะ ไม่ใช่ความคิด เป็นเรื่องปกติของมัน อย่าลืมนะว่า กระทั่งพระโสธรมาน ท่านก็ยังมีแต่งานเป็นปกติ ใช่ไหม? ถึงเวลาจะมีลูกมีหลาน ยังทำมาค้าขาย ยังมีควมร่ำรวย เพียงแต่ว่าท่านอยู่ในกรอบของศีลของธรรมเท่านั้น จะหาคุณอย่างพระมหากัสสป กับนางภัททกาปิลาณี นะยาก คุณนั้นยังสงสัยอยู่ว่าเกิดมาทำไม... ? (หัวเราะ) เอ้า จริง ๆ พ่อแม่จับแต่งงานกันก่อนหันหลังให้กันตลอด เพราะต่างคนต่างไม่ยินดีในการมีคู่เลย แต่ว่าไม่อาจจะขัดพ่อขัดแม่ได้ ก็รอจนกระทั่งพ่อแม่ตาย พระมหากัสสป ก็บอกว่าทรัพย์สมบัติทั้งหมดน้องหญิงจงรับไปนะ เราจะออกบวช นางภัททกาปิลาณี ก็บอกว่าไหนเมื่อเป็นสิ่งที่ท่านสละทิ้ง เหมือนกับน้ำลายที่ดื่มออกมา เรื่องอะไรเราจะรับไว้เราก็จะออกบวชเหมือนกัน เสร็จแล้ว สองสามีภรรยาในนาม ... (หัวเราะ) ก็เลยช่วยกันแจกจ่ายทรัพย์สมบัติให้กับคนจนหมดเกลี้ยงแล้วก็เดินไปหาที่บวช ไปถึงทางแยกคนหนึ่งก็เลี้ยวซ้าย คนหนึ่งก็เลี้ยวขวา พระมหากัสสปไปเจอพระพุทธเจ้า ก็กลายเป็นพระอรหันต์ นางภัททกาปิลาณีเข้าไปอยู่สำนักนางภิกษุณี บวชกลายเป็นพระอรหันต์ คุณนี้แสดงว่ากำลังใจของเขาจะต้องเป็นพระสัทธรรม เพราะว่ามันมีไม่เกิดแล้วใช่ไหม? อยู่ข้างบน ปฏิบัติต่อกลายเป็นพระอรหันต์เลย มีแต่สัทธรรม หรือโสธรมานและเอียดเท่านั้น ที่ลงมาเกิดชาติหนึ่ง แล้วกลาย

เป็นพระอรหันต์ ขนาดนั้นแล้วยังอุตสาห์ลงมาอีก นอนหันหลังให้กันหลายปีเลย

ถาม : เมื่อยแยะละนะเจ้าคะ? (หัวเราะ)

ตอบ : จะ จำเป็นต้องทน เพราะว่าจิตใจไม่มีความยินดีเลย ต่างคนต่างอยู่เหมือนนอนอยู่กับตุ๊กตา

ถาม : ที่ผมเคยฟังเขาบอกว่าตอนที่ .. จะปลงพระสรีระของพระพุทธเจ้า พระกัสสปที่บอกว่ายังไม่ถึง จะขอให้มาเฝ้า มากล่าวขอขมา พระพุทธเจ้าเสียก่อนแล้วตอนนั้นที่พระพุทธเจ้าใส่พระบาทออกมาให้ขอมมา แล้วถึงบันดาลให้เกิดลูกใหม่ขึ้นมา เป็นองค์เดียวกันใช่ไหมครับ ?

ตอบ : องค์เดียวกันจะ ท่านบวชแล้วก็ถือชฎาคัตถ์ตลอดจนกระทั่งอายุมากแล้วท่านอยู่จนอายุ ๑๒๐ ปี ถึงได้มรณภาพนะ อายุมากแล้วพระพุทธเจ้าก็บอกว่า ดูก่อน กัสสปเผลอเองก็อายุมากแล้ว ตกคตก็อายุมากแล้ว เธออย่าได้เดินชฎาคัตถ์เลย อยู่เป็นเพื่อนกับตถาคตเถอะ พระมหากัสสป ท่านก็บอกว่าที่ท่านเดินชฎาคัตถ์ ท่านไม่ได้เดินชฎาคัตถ์เพื่อหวังชื่อเสียง ลาภยศ ไม่ได้หวังเพื่อหมตกิเลส เพราะตัวเองก็หมตกิเลสแล้ว แต่หวังไว้ว่า กาลต่อไปในเมืองหน้า ก็กุศลสามเดรรุ่นต่อๆ ไปจะได้มีตัวอย่างว่า ในสมัยพุทธกาลนั้น มีมหาเถระองค์หนึ่ง คือพระมหากัสสป เป็นผู้ที่ปฏิบัติในชฎาคัตถ์อย่างเคร่งครัด พระพุทธเจ้าท่านขัดไม่ได้ ท่านก็เลยบอกว่า ถ้าอย่างนั้น ผ้าสังฆาฏิ ของเธอเป็นผ้าเก่า แล้วก็เนื้อหนามาก มันจะยากลำบากในการติดตัวไปไหนมาไหน มาแลกกับของตถาคต ตกกลงก็เลยแลกผ้าสังฆาฏิกัน ทางด้านสายจีนเลยถือว่า เป็นการมอบตำแหน่งสืบทอดมาก็เลยถือพระมหากัสสป เป็นพระสังฆราชองค์ที่ ๑ ของเขา เขาเรียก

สังฆปริณายกองค์ที่ ๑ ไล่ ๆ ไปจนกระทั่ง ๓๓ องค์ แล้วก็จะมีการที่ พระโพธิธรรมเถระจารึกไปสู่ประเทศจีนไปเผยแพร่นิกายเซน กลายเป็นสังฆปริณายกองค์ที่ ๑ ของจีน นั่นแหละ ก็ถือว่าสืบทอดกันมาเรื่อย ๆ เพราะว่าผ้าสังฆาฏิผืนนั้น พอจากองค์หนึ่งก็ไปสู่อีกองค์หนึ่ง องค์หนึ่งไปสู่อีกองค์หนึ่ง จนกระทั่งไปสิ้นสุดที่สังฆปริณายกองค์ที่ ๖ ก็คือท่านสันตจุลคนั้น เพราะท่านเห็นว่า รุ่นหลัง ๆ ที่เข้าไม่ถึงธรรม แต่ว่าอยากได้ตำแหน่งสังฆปริณายก มีการแย่งชิงกัน ท่านก็เลยไม่มอบบวช มอบจีวรที่เป็นการแสดงออกซึ่งตำแหน่ง ให้มันหมดลงแค่นั้น ใครรู้ธรรมะ ก็เป็นคนสั่งสอนต่อไปก็แล้วกัน แต่ดูถูกไม่ได้เลยนะ สังฆปริณายก ๖ องค์ ของจีนนะ มรณภาพในท่านั่งสมาธิ ศพไม่เน่าสักองค์หนึ่ง องค์ที่ ๑ ก็คือ ตักม้อโจ้วซือ คือท่านโพธิธรรมเถระ ตะไมกัญญา

ถาม : ....(ไม่ชัด)...กฎหมายใหม่ ที่เขาเสนอ...กฎหมายคณะสงฆ์ใหม่ มีคนชาวไคระหรือวิจารณ์กันว่าเป็นการลิดรอนสิทธิของในหลวง พระเดิมที่ก่อนปี ๒๕๓๕ ก่อนทำการ รสช. ช่วงนั้นเมื่อก่อนเขาถือว่าการแต่งตั้ง สมเด็จพระสังฆราชในหลวงเป็นองค์แต่งตั้ง แต่มาใหม่นี้ เขาบอกว่าคณะสงฆ์เป็นคนเสนอชื่อให้ในหลวง เพราะฉะนั้นในหลวงมีหน้าที่เซ็นอย่างเดียว เขาเลยคิดว่าตรงนั้นมันอาจจะเป็นการที่ทำให้สงฆ์เป็นมหาคณิสสร จะใหญ่ปกครองฝ่ายสงฆ์ จะทำให้พระสงฆ์แย่งกันเป็นใหญ่เป็นโต... (ไม่ชัด)...แย่งตำแหน่งอย่างเดียว ?

ตอบ : จะไปกล่าวในประเด็นว่า ลิดรอนอำนาจของในหลวงก็ไม่ใช่ เพราะว่าย่าลิมว่าเป็นการเสนอร่างพระราชบัญญัติขึ้นไป ถ้าหากว่ารัฐบาลเห็นด้วยผ่านออกมา ในหลวงท่านก็ต้องเซ็นรับรองอยู่แล้ว ถ้าเซ็น

รับรองเท่ากับมอบอำนาจให้ ถือว่าเป็นการลิดรอนได้อย่างไร? ส่วนเรื่องของการที่ไปแย่งยศ ตำแหน่ง อะไรกันนั้น มันเป็นเรื่องปกติ คือว่าถ้าเป็นไปตามพระธรรมวินัยจริงๆ แล้ว ไม่จำเป็นต้องมีกฎหมาย ไม่ต้องมีระเบียบอะไรทั้งสิ้น แต่สิ่งที่พระพุทธเจ้าบัญญัติขึ้นมา ก็เพียงพอแล้ว ที่สงฆ์จะปกครองกันอย่างมีความสุข แต่เนื่องจากว่า ระยะเวลาๆ พวกบรรดาที่ใจด้าน หน้าด้านบวชเข้ามามาก เขาไม่เกรงในพระธรรมวินัย เพราะว่าบทการลงโทษที่หนักที่สุด อย่างชนิดที่ว่าขาดจากความเป็นพระ ก็คือให้สึกไปเฉยๆ ไม่มีโทษทางโลกอย่างชัดเจน ไปเจอพวกนี้เข้า เขาก็ไม่กลัวกัน ในเมื่อไม่กลัวกันก็มีการออกเป็นพระราชบัญญัติส่งชื่อออกมาปี ๒๔๘๔ กิติ ฉบับปี ๒๕๐๕ กิติ ในเมื่อมีพระราชบัญญัติส่งชื่อมาแล้ว ก็ยังไม่สามารถที่จะปราบปรามพวกนี้ได้ ก็มีกฎหมายเกรงสมาคออกมาเป็นระยะๆ ก็ยังไม่สามารถทำได้ ท่านก็เลยว่าจะมีการตั้งคณะทำงานขึ้นมา แล้วก็มีการระบุโทษ กำหนดโทษอย่างแน่นอน ให้เป็นทางการไปเลย ว่า ถ้าหากทำอย่างนี้ มีความผิดจากคุกเท่าไร? ทำอย่างนี้มีความผิดปรับเท่าไร? เพื่อจะมีการลงโทษให้ชัดหลาบ นี่มันมีความตั้งใจจริง แต่ว่าเชื่อเถอะมันก็เหมือนเดิมแหละ เพราะว่าหลักการทุกอย่างนะดีหมด มันสำคัญอยู่ตรงตัวคนปฏิบัติ อย่างเช่นว่า คณะมหาดินสกร ถ้าหากประกอบไปด้วยบรรดาพระผู้ที่มีความละเอียดอย่างแรงกล้า ปฏิบัติหน้าที่เพื่อส่วนรวมโดยส่วนเดียว ไม่ใช่ผู้ที่ประกอบด้วยอคติมันก็ยังสบายเข้าไปใหญ่ แต่ถ้าหากว่าไปเจอพวกประเภทที่โลกในสภา บ้าอำนาจ อยากเด่นอากดัง อยากได้บิรวารมาก ๆ อยากมีชื่อเสียง อะไรอย่างนั้น มันก็พังบรลัยไปเลย

เรื่องทั้งหลายเหล่านี้ไม่ว่าอะไร ร้อยดีมันก็มีหนึ่งทาง เราจะดูในแง่ดีก็ได้ จะดูในแง่ร้ายก็ได้ ทำตัวเป็นผู้ดูดีว่า ดูอยู่ห่างๆ ว่า เขาจะทำกันอย่างไร? ตกลงกันยังไร? เพราะอย่างไรเสีย มันก็ก้าวไปสู่ความเสื่อมอยู่ตลอดเวลา พอใกล้ครบห้าพันปียิ่งเสื่อมหนักเข้าไปใหญ่

ถาม : ผมก็มองอย่างนั้น ว่าทำไมมันห่างไกลจากที่พระพุทธเจ้าบัญญัติไว้มากขึ้น ๆ ?

ตอบ : ก็เพราะอย่างนี้แหละ พระพุทธเจ้าท่านถึงบอกไว้ นานไปเบื้องหน้าลัทธิธรรมปฏิบัติจะมากขึ้น มันไม่ใช่ธรรมะที่แท้จริงแล้วอย่าลืมนะ ตอนนั้น ของพระเขาโดยเฉพาะบรรดาพวกที่เรียนอยู่ เขาตีความพระไตรปิฎกแยกออกมาว่า ประเด็นนี้คนทั่วๆ ไปทำได้ เชื่อได้ ประเด็นนี้มีคนบางประเภททำได้ บางประเภททำไม่ได้ ละไว้ก่อนอย่างเพิ่งเชื่อ ประเด็นนี้คนทั่วๆ ไปไม่สามารถทำได้เลยอย่าไปเชื่อ อย่างพวกคุณก็พวกอกุศล เป็นต้นอย่างนี้ พวกนี้เขาเก่งเขามาวิเคราะห์ เขาจะถือเป็นปรัชญาของพระพุทธเจ้า นี่มันคิดตั้งแต่เริ่มคิดแล้ว คำสอนของพระพุทธเจ้าไม่ใช่ปรัชญา เป็นอริยสัจ คือ ความเป็นจริงอันประเสริฐ สมบูรณ์ บริบูรณ์อยู่ในตัว ดัดออกก็ขาด ต่อเข้าก็เกิน มีหน้าที่ปฏิบัติ ตามอย่างเดียว ไม่ต้องวิเคราะห์วิจัยอะไรทั้งสิ้น

ถาม : อันนี้ผมถึงบอกว่า จริง ๆ แล้ว ตรงนั้นที่ว่าพระพุทธเจ้าบัญญัติ แล้วจริง ก็ได้รับเอาที่พระพุทธเจ้าบัญญัติมาปฏิบัติ แล้วถ้าคุณปฏิบัติ คุณก็รับผลเลย?

ตอบ : แล้วระหว่างที่ดำรงอยู่ก็ไปตามกิจวัตร อะไรต่างๆ ที่ท่านทรงบัญญัติเอาไว้รักษาพระธรรมวินัยให้เคร่งครัด มันก็อยู่สุขกันทั้งประเทศ

ไม่จำเป็นต้องมีกฎหมายอะไรก็ได้ เพราะว่าพระพุทธเจ้าบัญญัติกฎหมายทั้ง ๒-๓๐๐ ข้ออยู่แล้ว เพียงแต่ว่าหลักการดีทุกอย่าง ศิลที่พระพุทธเจ้าบัญญัติ สมบูรณ์ บริบูรณ์ที่สุดแล้ว ไม่ต้องไปบัญญัติอะไรเพิ่มเติมทั้งสิ้น แต่เขาไม่ยอมทำตามกัน ในเมื่อไม่ยอมทำตามกัน ต่อให้บัญญัติอะไรต่อมามันก็เท่านั้นแหละ

ถาม : แล้วที่ผมมองดูว่า เขาออกพระราชบัญญัติการศึกษา ที่ว่าทำโน่นทำนี่ให้เด็กเรียนนั้น ผมถามว่าจริงๆ แล้ว ถ้าตราบไลต์ที่เราจะไปทางนี้ ผมว่าเด็กไม่มีทางฉลาดขึ้นมาได้หรอก ?

ตอบ : ไม่มีทางละจะ เราต้องดูที่ปัญหาว่าต้นตอปัญหาเกิดจากอะไร เด็กไทยของเราได้รับการเลี้ยงดู หนุนน้อม จากครอบครัวมาตั้งแต่เล็ก ไม่สามารถที่จะทำอะไรได้ด้วยตัวเองได้ มันคล้ายๆกับว่าโดนอบรมครอบงำมาลักษณะนั้น จะให้เขาคิดเป็นทำเป็นนะมันยาก สมัยก่อนหลักสูตรที่ให้ท่องจำมันก็เลยเหมาะสม คราวนี้เขาไปเห็นเด็กฝรั่งใช้ไหม? ปล่อยให้คิดเอง ทำเอง พวกนั้นเขาอบรมมาอีกอย่างหนึ่ง เด็กฝรั่งพอมือจับช้อนเป็น เขาปล่อยให้ละเองเลย กินได้กินไม่ได้ เรื่องของมัน ถึงเวลาเก็บ ไม่ถึงมือใหม่ไม่มีให้กิน ในเมื่อเขาเลี้ยงลักษณะนั้น ถึงเวลาเด็กมันหิวก็ต้องยึดเข้าปากไว้ก่อน ก็กลายเป็นว่าเด็กฝรั่งจับช้อนเป็น กินข้าวเองแล้ว ของเราตอนนี้โต ๓ ขวบ ๔ ขวบ ยังถือช้อนนมอยู่เลย จะกินข้าวที่ อ้า... ลูกวิ่งไล่รอบบ้านหมอมพรทิพย์เขาบอกว่า ลูกสาวของเขาตอนเล็กๆ จะกินข้าวคำหนึ่ง รถไฟต้องมาขบวนหนึ่ง รถไฟผ่านมาขบวนหนึ่ง ลูกเขาชอบออกชอบใจ เผลอๆ ก็ยึดเข้าปากได้ คำหนึ่ง เป็นอย่างนั้น มันต่างกันขนาดไหน ? เสร็จแล้วจะให้เด็กของเรา

ไปคิดเป็นทำเป็นตามแบบของเขา มันก็เป็นไม่ได้ ในเมื่อไม่ให้ท่องจำใช้ไหม? เป็นอันว่าไม่สามารถที่จะศึกษาแบบเก่าได้ ของเก่าก็ไม่ได้แล้วคิดเองก็ไม่ค่อยจะเป็นทำเองก็ไม่ค่อยจะเป็น เลยกลายเป็นว่าของใหม่ก็ไม่ดี ของเก่าก็ไม่ได้ เด็กสมัยนี้เลยเป็นอย่างที่เห็น รุนอย่างของโยม ของอาตมาเ็นจบ ป.๔ มาเป็นครูสอนเขาต่อได้ เขารับเลย ใช้ไหม ? มารุ่นหลังๆ นี้ จบปริญญายังไม่ค่อยจะเป็นอะไรกันเลย

ถาม : ก็นั่น ที่ผมหวังก็ตรงที่ว่า ในหลักสูตรนั้น หลักคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าเป็นข้อที่เราต้องรู้ ต้องจดต้องจำ ไม่อย่างนั้นเราจะเอาอะไรมาป็นทางปฏิบัติ แต่เขามาหลักสูตรใหม่ เขาบอกว่าสอนแก่นี้เด็กไม่แน่น เคียวเด็กจกจำก็เลยกลายเป็นว่า ต่อไปพระพุทธศาสนา... ?

ตอบ : ไม่ยากหรอก เอาเหมือนเดิม ก็คือ **ตั้งโรงเรียนเข้าไปในวัด** เพราะสมัยก่อนนี้ทุกสิ่งทุกอย่าง มันออกมาจากวัด โรงเรียนก็มีชื่อวัดนำหน้าอยู่ สมัยนี้กระทั่งโรงเรียนตั้ง กัดตัดคำว่าวัดออก กลัวเขาจะดูถูกเอา กลายเป็นโรงเรียนเทพศิรินทร์ โรงเรียนเทพลิลิต คำว่า วัด หายเกลี้ยงแล้ว ตั้งแต่แยกวัดออกจากโรงเรียนตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา จริยธรรมก็ตกต่ำเรื่อยมา

ถาม : ผมว่ามันเข้ากับ.... ต่างชาติ... ที่เขาให้ถือศาสนาอื่น ตั้งแต่ที่เขา...หลักสูตร... ?

ตอบ : อันนั้นนะเขาทำมานานแล้วจะ แต่ว่าถ้าหากว่าของเรามันคงจริงๆ ไม่ไปคล้อยตามเขา ไม่ไปเห็นแก่โลกที่เขาแอบยัดให้ มันก็ไม่มีปัญหา คราวนี้ของเรามันเสียตั้งแต่ข้างบน ขนาดญี่ปุ่นมันพูดนี้เราได้อินแล้วสะตั้งแปดดลบ มันบอกว่า เมืองไทยมีในหลวงคนเดียวที่ไม่คอร์รัปชั่น สรูปที่เหลือ กระทั่งอาตมาคอร์รัปชั่นหมด นั่นมันวิเคราะห้ได้แสบจริง ๆ

ถาม : ที่มมย้งมอองอยู่ นักรการศึกษาที่เป็นระดับอะไรต่ออะไร ที่ร้างอะไรต่อมีอะไรมมว่าไม่ได้อลลาดจริงจ้ง ตอนเมื่อลัค ๓ ปีที่แล้ว ที่ออกกฎหมายมาห้ามครูใช้ไม่เรียว มมพูดได้เลยว่า กฎหมายนี้คือกฎหมายอัยยศให้รอดูผลได้เลย ๓ ปี หลังจกนั้ เด็กจะต้องมีผลกรเรียนตลกลง พฤติกรรมจะสอไปนั้ทางที่เส้อม มนั้ก็เป็นจริงจ้งนั้ นั้ผลสอห้ายต่อนั้ต้องยอมกลลบัมออีก ?

ตอบ : ก็สมย้งของเราเนี้ ไม่เรียวเนี้ ๓ นั้ ยวเป็นวอ สึที่เกอบกระเด็นถึงยออดไม่ กลับไปฟอองพอ พอซ้ออีก เพราะครูก็ตีพอมมาแล้ว (หวัระ) สมย้งก่อนนั้ของเขา เขาเรียนมอทุกยุคทุกสมย้งครูจะตีเด็ก ก็เพราะว่าเด็กมิดจจริง ๆ เพราะจะนั้ไม่ต้องไปฟออง ไปฟอองเมื่อไร โคนซ้อ สมย้งก่อนครูบวออาจารย์เขาเป็นครูบวออาจารย์ด้วยจิตวิญญูณจจริง ๆ สมย้งนั้เป็นลัษณะว่า เป็นเรื่องจ้งซ้อครวว รับจ้งสอน ครววนี้ลัษณะรับจ้งสอน สมย้งนั้ยังหนักซ้อไปอีก มีการกักรวมรู้อาไว้อให้เด็กไปเรียนพิเศษถึงจะบอกให้ ถ้าเรียนในหอองไม่บอก ถึงเวลาบางที่ก็แอบบอกซ้อสอให้พวกเรียนพิเศษอีกต้งหาก ปรกกฎว่าพวกเรียนพิเศษออกไปสอได้หมด พวกไม่เรียนพิเศษ สอไม่ค้อยจะได้ เกรตดีขึ้นมา ก็เลยต้องไปเรียนแข่งกันใหญ่... บางที่นั้อยู่ต้งเนี้ ทอองหลลัสตรก่าๆ ให้เด็กฟ้ง เด็กเขายังสงสัยวอเรียนมอขนาดเนี้ ยังจ้อได้ออยู่หรือ? มนั้จะ ๔-๕๐ ปี อยู่แล้ว บอกวอถ้าหากวอเรียนตามหลลคของสมย้งก่อนเขาจ้อได้ สมย้งนั้เของมนั้ มนั้จ้อไม่ค้อยจะได้กัน ยังเด็กรุ่นหลัง ๆ ย้งหนักซ้อไปใหญ่ รุ่นต้อๆ ไปอย่างยายหนูเนยล้าบากแล้ว อะไรๆ อยู่ในคอมพิวเตอร้หมด ถึงเวลาถ้าคอมพิเดย้ง ไม่มีอะไรเหลืออยู่ในหัวหรือกลล ติยงตามไปต้วย นั้แหละจะเป็นอย่งนั้

เพราะจะนั้เป็นคยรายตีย้งง ก็พยายมอานๆ จ้งๆ ไว้บ้าง สมย้งนั้เวลาออกไปซ้อของอะไรใน ตลลادتองหาภูมิระยหลังนั้พวกพ้อค้อ แมค้อพอเราส้งต้งค้ให้เขาจะถามวอทอนเท้อไร? เพราะวาก่อนนั้หน้าเนี้ เขาค้อวอเครื่องคิดเลขซ้นมาจ้งมอไม่เคยท่นเราซะที่หนึ่ง เราส้งเงินให้แล้วบอกวอทอนมาเท้อไร? ถึงเวลามนั้จะต้งรทุกที่ ก็ซ้นนอวอพ้อค้อ แมค้อในตลลادتี้ยวเนี้ มนั้ทอนเงินไม่เป็นแล้ว ถ้าไม่มีเครื่องคิดเลข เตยวนั้ต้งตลลادنั้เนะ วันก่อนไปจ้งยอคำวอสอก่อสร้าง บิลเจ็ดใบแปดใบ เราดูบหนึ่งก็ค้อวกระเป้อให้บอกเขาบอกวอมนั้จะซ้อไป ๒๐ บาท ไม่ต้องละนะ เพราะจ้งยอจ้งจ้งนอเต็มไซ้ใหม่? ไอ้เงินหมั้น เงินแสนเนี้ ๒๐ บาท มนั้เรื่องเล็กอยู่แล้ว ของเขาเอง เขาไปกตลลเอา ก็โดยยอตที่เรานั้แหละ เสยเวลาจจริง ๆ เด็กสมย้งใหม่ย้งมาย้งแย้ โดยเฉพาะสลายมือ อ่านไม่ค้อยจะบอกแล้ว เพราะเขาพิมพ์จนเคย ในเมื่อพิมพ์จนเคย สลายมือต้วเองเจ้งหมด สมย้งของเราเนี้ถ้าเขียนไม่สลาย โคนเขียนซะจนกระต้งกันสลาย ถ้าครูเป็นผู้หญิงก็บิตจนเนือเขยวแล้วเขยวอีก

ถาม : .....

ตอบ : ก็มันเกิดยาก ความสสะตลลสบยของเครื่องใช้ไม่สอยุคใหม่ โดยเฉพาะรีโมทคอนโทรล ละต้วทำลยสมอสิเลย ไม่ชอบใจกตบปีไปเปเลยซ้อต้ง ลัษณะความสนใจของเด็ก ก็เลยหลลตเป็นซ้นๆ เหมือนอย่งกับต้วต้อต้วค้อจ้กซ้อว อะไรทอนองนั้แล้วมนั้ก็เปลล เขาสามารถที่จะรวมเป็นซ้นๆ ได้เหมือนกัน ในเมื่อความจ้งของเขาดี ความสนใจของเขา ก็ตมันไม่ได้ออยู่กับรอ้งกับรอย สมอสิก็จะส้น เจอมากต้อมากค้อยกัน บางที่ค้อยกับเรา ถามปัญหานั้ ๓๐ ไม่ถึงค้อจ้ง มนั้ไปปัญหานั้ ๗ ที่ ๔ แล้ว

ว่าไปเรื่อย เขาไม่ได้สนใจสิ่งที่ตามเลยซะด้วยซ้ำไป ไม่ต้องห่วงเขาหรอก
จะ มันยุคสมัยของเขา ถึงเวลาเขาก็ต้องเอาตัวรอดของเขาจนได้แหละ

ถาม : แล้วสิ่งเกิดอย่างที่ผมสังเกตใหม่ครับว่า ระยะหลังๆ ผมพบว่าคน
ไทย ความเสื่อมใส ศรัทธาในศาสนา ก็พลอยเสื่อมไปด้วย ?

ตอบ : จะ นี่มันไม่ใช่เรื่องผิดปกตินะจะ มันเรื่องปกติเลย

ถาม : คือเหมือนกับว่ามี... ความเชื่อเรื่องนรก สวรรค์ เรื่องพระพุทธร
เจ้าก็แทบจะไม่มี ?

ตอบ : พระพุทธรเจ้าท่านคริสต์เอาไว้ชัดแล้ว ท่านบอกว่ายิ่งนานไป
ข้างหน้า สัญญากับบุญญาภิเสกอมลง ทรามลง ตอนสมัยที่บวชกับหลวง
พ่อใหม่ๆ หลวงพ่อท่านบอกว่า พระพุทธรเจ้าท่านตั้งฉายาพระรุ่นเฒ่าให้ตรง
ความเป็นจริงทุกอย่างเลย ถ้าหากว่าสักกาลาเพศไป จะบวชใหม่ก็ให้ใช้
ฉายาเดิม ของเราฉายา สุธัมมบิฏญ์ ท่านบอกว่า แปลว่าผู้มีปัญญาใน
การปฏิบัติธรรมดีมาก พวกเฒ่ามันจะตีมากตรงไหนหว่า พอไล่ไปไล่มา
มาถึงยุคปัจจุบันนี้ ปรากฏว่า สิ่งที่เราวิเคราะห์วิจัย คอยประเมินคอยตรวจ
สอบตัวเองอะไรอยู่ตลอด พอมาเจอนักปฏิบัติรุ่นหลังๆ เขาไม่มีการทำ
อย่างนี้เลย พวก อ้อ ! ที่แท้มันมีปัญญาในการปฏิบัติธรรมแบบหัวหมาอะ
นี่ออกใหม่ ? สมัยอยู่กับหลวงพ่อ เป็นหางราชสีห์ ยังเป็นไม่ได้เลย
แต่พอมาถึงยุคนี้มันกลายเป็นคนมีปัญญาไปได้ ก็เลยกลายเป็นมี
ปัญญาแบบหัวหมา ต้องทนมาเป็นผู้นำเขา แต่ว่าเป็นผู้นำกลุ่มที่มันด้อย
คุณภาพพากแล้ว สมัยที่อยู่กับหลวงพ่อก็มีพระอยู่องค์หนึ่งเขาเองเขาก็ไป
อยู่ในกลุ่มระดับที่เรียกว่าเกรดเอเลย ใช่ไหม? เขาก็เลยคิดไม่ทัน ทำไม่ทัน
คนอื่นทั้งนั้น กลายเป็นตัวตลกอยู่ในรุ่น โดนเพื่อนดองอยู่ตลอด คราวนี้วัน

สึกหรือให้ร้องหมกกับหลวงพ่อ ผมเองมันไม่เอาไหนเลย ออกไปจะทำมา
หากินได้อย่างกับคนอื่นเขาหรือเปล่าก็ไม่รู้ ? หมดความมั่นใจไปเลย
หลวงพ่อกับท่านก็หัวเราะ เอ้อ ! ออกไปดูเถอะลูก เดียวก็รู้เอง ใช่ไหม?
เจ้านั้นหายไปสัก๓-๔ เดือน กลับมาร้องให้ใหม่คราวนี้ เขาบอกว่า ใจรู้ไหม?
หลวงพ่อกับ อีที่ผมแย่งที่สุดโนวัด ผมไปตีที่ที่สุดในที่ทำงานเลย โน่นหาง
ราชสีห์จะ ของอาดตมานี่หัวหมา สู้เขาไม่ได้ นานไปสัญญาและปัญญาจะ
ทรมาลงไปเรื่อย ๆ พระพุทธรเจ้าท่านบอกชัดอยู่แล้ว สิ่งที่เราเคยคิด
วิเคราะห์ วิจัย ประเมินผลอะไร ในลักษณะที่หลวงพ่อกับท่านสอนมา รุ่น
หลัง ๆ เขาไม่ทำกันแล้ว มาให้เราแก้ไขปัญหายุ่งยากทุกเดือนทุกเดือน

ถาม : .....

ตอบ : คือที่พระพุทธรเจ้าบัญญัติไว้ ถ้าตั้งใจทำตามก็ต้องมีกฎหมาย
อะไรแล้ว แค่นั้นก็เหลือเฟือแล้ว เพราะมันโทษตั้งแต่ประหารชีวิต ก็คือ
ปราชาชิก ชาติความเป็นพระไปเลย บวชใหม่ก็ไม่เป็นพระ หม่ำเห่ลืออยู่
ก็ไม่เป็นพระ โทษจำคุกตลอดชีวิต อย่างสังฆาทิเสส ชาติความเป็น
พระแล้ว ต้องไปรับโทษตามจำนวนที่ตนเองปิดบังมา เมื่อถึงเวลาครบถ้วน
สมบูรณ์แบบในการโทษเสร็จแล้ว ต้องให้พระอย่างน้อย ๒๐ รูป สวด
คืนความเป็นพระให้ ถึงจะกลับเป็นพระอีก เสร็จแล้วโทษอื่นๆ ก็ลดหลั่น
กันลงไปเมื่อพระพุทธรเจ้าท่านวางปรับโทษเอาไว้ มันก็คล้ายๆกับ
โทษทางโลกอยู่แล้ว แต่ว่าคนที่ทำมันไม่เห็นนรกนะซี แล้วก็ไม่ว่าที่สว่าง
ละเมียดไปจะต้องตกนรกขนาดไหนเลยไม่กลัว ก็หน้าด้านทำไปเรื่อย
เขาจะออกกฎหมายมาเพื่อปราบพวกนี้ แต่ว่าเอาไม่อยู่หรอก มันก็แหก
คอกไปเรื่อยแหละ วันก่อนช่วงวันศุกร์หรือวันเสาร์ ที่เขากวาดล้างทั่ว

กรุงเทพฯ จับพระที่ไปตั้ง ๔๐ กว่าองค์ โกงหัวหมเหลืองกันเอง พวกนี้ส่วนใหญ่เคยบวชกันมาแล้ว ชำนาญนี่เออ...พอถึงเวลาโกงหัวตัวเองก็ได้หมหัวเองก็เป็น ใครเขาจะไปรู้ล่ะ เห็นอุ้มบาตรเดินบิณฑบาตอยู่ เขาก็ไล่ทั้งนั้น แต่ว่าพวกนี้จะมีกรรมว่า โยมอาตมาจะเดินทางไกลไปต่างจังหวัด ขอบิณฑบาตคำรทหน่อย ...อะไรอย่างนี้ โยมก็ให้ลตางค์เขาเก็บไปเรื่อย

ถาม : .....

ตอบ : จริงๆมันเป็นโทษกับตัวเองมาก แล้วพระสงฆ์ที่ไม่รู้จักกลายเป็นว่าร่วมกันร่วมนอนกับอนุปลัมมัน โดนอาบัติเหมือนกัน ที่ทางด้านพม่ามีอยู่รายหนึ่ง เขาเรียกพระติบ คือมันนึกอยากบวชก็โกนหัวบวชขึ้นมาเองเฉยๆ ทั้งๆที่อุปัชฌาย์อาจารย์ก็อยู่ใกล้ๆ พร้อมทั้งจะบวชให้ตลอดเวลา แต่มันไม่เอา มันพอใจของมันแค่นั้นล่ะ เสร็จแล้วก็ไปบิณฑบาต ไปร่วมกันร่วมนอนกับพระ วัดไหนที่เขาว่าไม่ได้บวชถูกต้อง เป็นแค่ฆราวาสหมเหลือง เขาก็ไล่มันออกมา มันก็ไปหาวัดใหม่ที่ยังไม่รู้ไปเรื่อยๆ ไปอยู่วัดหนองบัวอยู่พักหนึ่ง เสร็จแล้วพอเขารู้แล้ว ก็สั่งให้มันแยกไปกินคนเดียว พอมันรู้ว่าเขารู้แล้ว ไม่ให้ร่วมกันร่วมนอนด้วย มันก็ไปวัดอื่นต่อไม่รู้มันคิดยังไงเหมือนกัน?

ถาม : อย่างนี้หาชาวบ้านเดือดร้อนไหมครับ?

ตอบ : มันยังไรล่ะ? อย่างน้อยๆเขาก็ได้ทานบารมี คือช่วยเลี้ยงมันหน่อย แต่ตัวมันนั่นแหละ สิ่งที่เขาถวายไปมันเป็นของสงฆ์นะ ในเมื่อตัวเองไม่ได้เป็นสงฆ์ ดิดหนี่สงฆ์ลงอเวจีชั่วว์เลย

ถาม : อเวจีนี้มันเกินกับได้ไหมครับ?

ตอบ : ถ้าหากว่าเต็มทีนะกับหนึ่ง เกินเวจีจะได้โลกันต์ไปแทน (หัวเราะ)

ถาม : โลกันต์ก็ปักครับ?

ตอบ : โลกันต์ไม่มีการกำหนดอายุ อยู่กันล้มไปเลย สามกับโทษเมื่อไหร่แล้วค่อยใส่ลงขึ้นมาลงเวจีต่อ

ถาม : แล้วอย่างพระที่เข้าไปบวชใหม่ พระบวชใหม่แล้วในคณะที่นั่งบวชถ้ามีองค์ใดองค์หนึ่ง ปาราชิก?

ตอบ : การบวชนั้นไม่สมบูรณ์เป็นได้แค่เกร

ถาม : แล้วอย่างที่ปลงอาบัติการเข้าพิธีบวช?

ตอบ : ถ้าหากว่าเป็นปาราชิกปลงไม่ตก เป็นสังฆาภิเสกปลงไม่ตกแก้ไขไม่ได้ ยกเว้นตั้งแต่กุลลิจจยลงไปถึงแสดงคืนได้ เพราะโทษประหารชีวิตกับจำคุกตลอดชีวิตนี้คุณต้องรับโทษของคุณไป

ถาม : แล้วอย่างนั้นถ้าจะบวชก็ต้องเลือก.....

ตอบ : โอโห...ระวังให้เต็มที่เลย ไม่อย่างนั้นก็ไม่ตีบวชไปแล้วก็ไม่เป็นพระ หลวงพ่อท่านเคยทำอย่างหนึ่ง ก็คือญาติใหม่ต่อหน้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปีที่อาตมาบวชกับปิดตมา ท่านญาติให้ช้อนกัน ๒ ปี พอปิดตไปปีที่ ๓ พรรษาที่ ๓ ท่านไม่ได้ทำให้ พวกเราก้เข้าใจ โดยปริยายว่า ตัวช่วยไปแล้ว...(หัวเราะ)...ตอนตัวนั้นยังอยู่ที่นี้ ถึงเวลาพอบวชเสร็จ ท่านก็มาญาติให้ใหม่อีกทีหนึ่งต่อหน้าพระ เท่ากับว่าหลวงพ่เป็นคู่สวด พระพุทธเจ้าเป็นอุปัชฌาย์ อาตมาก็เคยทำไป ๒ ที เพราะว่าพระที่เขามาอยู่กับเรา เขาไปบวชกับอุปัชฌาย์ที่เรามั่นใจว่าเขาไม่ใช่พระแน่นอน ก็เลยใช้วิธีนั้น บอกเขาว่าให้ตั้งใจคิดว่า เราบวชโดยมีหลวงพ่เป็นอุปัชฌาย์ จิตใจของเรามุ่งตรงต่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเราก้สวดญาติให้ไปเลยเป็นการญาติซ้ำอีกทีหนึ่ง แต่ถ้าจะเอาตามกฎหมาย

ของเขาวงกตถูกต้องแล้ว เพราะว่ามีอุปัชฌาย์อาจารย์ มีคู่สวดถูกต้องทุกอย่าง แต่คราวนี้ผู้ร่วมสังฆกรรมมันไม่บริสุทธิ์ เราเลยต้องมาทำอย่างนี้ใหม่ ช่วยให้สังฆะเป็นสงฆ์ขึ้นมา แต่อย่างน้อยๆ สงฆ์ที่อยู่ในขณะนั้นต้องมีไม่ต่ำกว่า ๕ องค์นะ เพราะว่าท่านกำหนดเอาไว้ว่า วิสติวารค ก็คือยี่สิบองค์ แล้วก็กัฏฐวรรคสิบองค์ ปัญจวรรคห้าองค์ ในปัจจุบันชนบทคือ ไม่ใช่เขตของชมพูทวีปที่เป็นมัยยะประเทศตรงกึ่งกลางนี้ให้ใช้พระอย่างน้อย ๕ องค์ ของเรามีมันเป็นปัจฉิมประเทศแห่งๆ อยู่แล้ว มันไม่ใช่อินเดียที่อินเดียเขาถือเป็นมัยยะประเทศ ประเทศที่อยู่กึ่งกลางทวีป นอกนั้นออกไปก็ ๕ องค์ ใช้ได้ทั้งนั้น ก่อนหน้านั้นท่านกำหนดเอาไว้เรียบร้อยแล้ว พระมหากัจจายนะลำบาก เพราะว่าท่านอยู่กรุงอุชเชนีที่เป็นปัจฉิมชนบทไกลมากเลย กว่าจะอพยพครบ ๑๐ รูป มาเพื่อบวชพระ ก็เป็นอันว่าเล่นเอาญาติโยมร้อไปสองปีสามปี ท่านก็เลยเดินทางไปกราบพุทธเจ้า ขออนุญาตให้ลดจำนวนสงฆ์ลง พระพุทธเจ้าอนุญาตว่า ถ้าเป็นปัจฉิมชนบทให้สงฆ์แค่ ๕ รูป คือ ปัญจวรรคก็สามารถบวชภิกษุได้ ตอนที่ต้องบวชล่อเข้าไปทำไร ๑๗- ๑๘ องค์ เกินชะอีก

ถาม : .....
ตอบ : มันอยู่ที่ว่าความรู้สึกของเราไวแค่ไหน บางคนไม่รู้รู้สึกอะไรเลยอย่างหลวงพี่สามารถท่านก็โดนเพื่อนนักบวชทำใส่ท่านก็ไม่รู้ แต่ว่าของมันเป็นย้อนกลับไป จนท่านต้องมาสารภาพเอง...(หัวเราะ)...บอกเลิกเถอะๆ ไม่เอาแล้ว หลวงพี่สามารถก็...เลิกอะไรวะ กูไม่เห็นรู้เรื่องเลย?... (หัวเราะ)... ตอนนั้นมันก็น้อยอยู่กับเรา ถ้าความรู้สึกของเราดี มันก็จะรู้สึกเร็ว

ถาม : .....มันรู้สึกมีน่ ๆ เหมือนโดนหมัดคว่ำ

ตอบ : จะ...ลักษณะนั้น แสดงว่าเขาเล่นแรงละสิ

ถาม : .....

ตอบ : คือ ...เขาดังใจทำเราหนักแค่ไหน เขาก็โดนแค่นั้น เพราะว่าเรื่องของยันต์เกราะเพชรนี้จะสะท้อนไสยศาสตร์ทุกรูปแบบเลย จะไม่เป็นอันตรายด้วยไสยศาสตร์หนึ่ง ไสยศาสตร์เหล่านั้นจะโดนย้อนคืนเจ้าของเขาไป ใครเป่ายันต์เกราะเพชรแล้ว พวกไสยศาสตร์นี้ ถ้ามันไม่หมั่นได้อยากลอง มันก็จะกลัวไปเลย

ถาม : ..... ยาคาดูหน้าขาว เขาก่อนว่ามีแอลกอฮอล์ ๒ เปอร์เซ็นต์?

ตอบ : ถ้าหากว่าเป็นยาตามสูตรเขาไม่เป็นไรจะ กระทั่งยาต้องเหล้าก็เหมือนกัน ถ้าหากว่าต้องตามสูตรแล้วก็กินตามที่เขากำหนดไม่เป็นไร ยกเว้นให้ แต่ถ้าประเภทกินเอาเมา กินเอามัน อะไรนี้ไม่สำเร็จจะ เจ้งหมด

ถาม : .....

ตอบ : เมื่อทุกคนมีการกระทำมาก่อนไม่ว่าดีหรือชั่ว การกระทำนั้นเขาเรียกว่า กรรม แต่ส่วนใหญ่ที่เราใช้คำว่าเวรกรรม กลายเป็นความหมายที่ไม่ดีไป ทุกคนก็ต้องเวียนตายเวียนเกิดไปเรื่อย ๆ ๆ จนกว่าจะพัฒนาจิตใจถึงขั้นสูงสุด หลุดพ้นการเวียนตายเวียนเกิดไปได้ เมื่อหลุดพ้นการเวียนตายเวียนเกิดไปได้ ก็ไม่ต้องมาเกิดอีก แต่ไม่ได้หมายความว่า กรรมเต็มมันจะหมด พระที่ท่านไปนิพพานกัน ไม่ว่าจะพระอรหันต์ก็ดี พระปัจเจกพุทธเจ้าก็ดี พระพุทธเจ้าก็ดี ไม่ได้ใช้หนี้เดิมหมด เพียงแต่ว่าท่าน

หน้หน้ได้

ถาม : ....(ไม่ชัด)..... ไม่ชอบช้หน้า ... (ไม่ชัด)... ถ้าเกิดไปไหนมาไหน.....เมตดา...ของหลวงพ่อ...เมตดาไม่เป็นไรใช้ไหมคะ?

ตอบ : พุดง่าย ๆ ว่า ถ้าท้องได้ก็กินเหนียวไว้ก่อนว่า "เมตตัญจะ สัพพะโลษ" ไปเลย ทัว ๆ ไปก็ใช้คาถาเมตตาก็ได้ "พระอะระหัง สุคโต ภาคะวา เนเมตตาคจิต"

ถาม : ....(ไม่ชัด)..... มีร้านขายพระ ที่วัดอะไร ...เขาสันทกับพี่แสง?

ตอบ : ไอ้บั้งนะดิ

ถาม : ผมบอกพี่แสง.....แกคุย เอ๊ย รู้จักเดียวลดให้อีก.....แล้วพอกุไปคุยมา...แสงที่ไปต่างประเทศกับเขา ผมว่าอู๊ย มันคนละแสง น่ะเลย... พี่เคยไปไหนกับเขา? (หัวเราะ)

ถาม : เคยจะ เคยไปพม่า

ถาม : ลตรวจหาให้ก็โอเคละ (หัวเราะ)

ตอบ : ไม่เป็นไรหรอก แสดงว่า บารมีของท่านแสง นี่ยังใช้ได้อยู่ อย่างน้อย ๆ เขาก็เข้าใจผิดละวะ

ถาม : มันมีอีก หนองบัว...ไปมันมีหนองโพธิ์ แล้วก็หนองบัว หนองสะมัน ไปถึงก็ไปยืนแก ๆ กัง ๆ เออ มันมีงานอะไร? จะไปถามทาง ปราบกฎว่าถ้าเขานิมนต์เข้าไปนี่เราจะทำยังไง สวดไม่เป็น พอดีไปถึงโยมนิมนต์เอาไว้เลย เป็นงานแต่งเขา พอดีไปเจอบัตรเบ่งเข้า .....โยมอยู่บ้านใหม่เลยนำทาง

ตอบ : แล้วของคุณได้ไปหรือเปล่า ที่ว่ามละอิต นะ

ถาม : .....

ตอบ : แสดงว่าพวกท่านแสง นี่มันคล้าไปถึงหนองบัว กันเองหรือไง?

ถาม : บ้านใหม่เขามีแมวไปส่ง เจ้าอาวาสบ้านใหม่จะตั้งตัวเอาไว้บอกไม่ได้

ตอบ : มันเก่งกว่าเราอีก เราไปใหม่ๆ ไม่มีคนนำนี่ไม่กล้ากระตักไปไหนเลย นี่คุณอย่าคิดว่าพมานะ มันมีคนพูดไทยได้ไปตลอดแนวเลย แสดงว่าเชื้อสายเก่า ๆ ของเรากอยุ่แวนั้นเพียบเลย

ถาม : ตอนกวาดต้อนหรือครับ?

ตอบ : เพียงแต่มันเป็นภาษาเก่า ๆ หน่อย ฟังดูคิดว่าลาว

ถาม : แต่ก็รู้เรื่องหรือเปล่า?

ตอบ : รู้เรื่องหมด แต่เราพูดไป เขาไม่ค่อยรู้เรื่อง เพราะว่าภาษาเราพัฒนาไปมาก

ถาม : เจอโยมอายุ ๘๐ ขึ้นไป ...มละอิต , ลงมาห่มผ้าสี่กรัก ผู้หญิงตัวตรงแนวเลย เดินลง ห่มผ้าเหมือนพระเลย เอายามือไม้สั้นหมด ไม่ได้กินข้าวตั้งแต่เมื่อวานเย็น เลยเอาน้ำ-ข้าวต้มไปถวายให้ ไม่ใช่ถวายวะ ให้โยมเอาไปให้กิน กินเสร็จแล้วก็กราบใหญ่เลย แล้วก็เดินลงนี้ เราจะลอมเมื่อไร แก่แข่งเอา (หัวเราะ) ๘๐ ผมแค่นี้กว่า ผมขึ้นสะพานลอย ผมก็แยแล้ว...เดินเท่านี้สม่าเสมอดีจัง ตัวตรงแนว

ตอบ : มละอิต สมัยก่อนนะ พวกลับแลเขาจะเอาอาหารไปคอยรับรองคนที่ขึ้นไปแสวงบุญ มาตอนหลังเจอดคนโลกมากเข้า เขาเลยเลิกเลี้ยงคราวนี้คุณจะไปต้องแบกไปกินกันเอง ยายแกคงไม่ได้เอาไปละมัง?

ถาม : ไม่ได้เอาไปเลย

ตอบ : ขึ้นไปถึง ไม่ลมใส่ก็บุญโขแล้ว

ถาม : แกอยู่มะละเหม่ง แสดงว่าเพิ่งเลิกให้เลี้ยงไม่นานนี่สิครับ?

ตอบ : ไม่ทราบเหมือนกัน
 ถาม : ....มีเสื้อผ้า...มีเครื่อง....
 ตอบ : เขามีกระทั่งที่นอน เขาก็ให้ คราวนี้ไปทำไม้ตี ประเภทได้แล้ว
 ไม้คันทิ้ง (หัวเราะ)
 ถาม : อ้าว ! ก็ให้แล้ว ไม่ใช่หรือครับ?
 ตอบ : เขาเองแต่ให้ใช้ในเวลานั้น
 ถาม : อ้อ !
 ตอบ : ของกินนะ กินไปเหอะ แต่ของใช้คันทิ้ง (หัวเราะ)
 ถาม : ขึ้นไปมอลละฮิด ไปนำโถง พวกตามไม้ทั้น ไม่เอาอะไรไปเลย
 ไปเจอแม่ออกที่เคยมานี่...แกเลยเอาน้ำต้มไปถวายแล้วให้กินยา
 เสริมบอพุรงนี่มันดีให้ฉันแจ ไม่อด ... (หัวเราะ)
 ตอบ : มอลละฮิด เขาฉันแจตลอด เพราะว่าที่โน่นเขาไม่ต้องการให้อา
 เนื้อสัตว์เข้าไป
 ถาม : ไปนับถือ ฤษี
 ตอบ : พวกชาวบ้าน ทางด้านพม่าจะนับถือฤษีมากโดยเฉพาะฤษีโบ
 โบฮอง พวกฤษีโบฮินฮ่อ เขาสร้างชื่อเสียงเกียรติยศไว้มหาคาลเลย
 สร้างเครดิตให้ฤษีได้ดีมาก เพราะของเขา เขาสำเร็จพวกฤษี พวกปรอท
 วิชากรต่างๆ ทำเอาของเป็นทองได้ อะไรอย่างนั้นแล้วก็ไม่ได้เก็บไว้เล่นๆ
 ไล่แจกชาวบ้าน (หัวเราะ)
 ถาม : อ้าว! เขาไปใช้แล้วมันไม่เสื่อมหรือครับ?
 ตอบ : ขวาวสินี่ ไม่ใช่พระ ของเขาเอง เขาก็ต้องมีการกำกับเอาไว้สิว่า
 มันได้สักเท่าไร

ถาม : อาภัสราพรหมนี้ แสดงว่าแต่ก่อนไม่มีพรหม ไม่มีเทวดาชั้นอื่น
 มีแต่อาภัสราพรหม?
 ตอบ : ไม่ใช่ พรหมเทวดาชั้นอื่นเขาก็มีเป็นปกติอยู่แล้ว เพียงแต่ว่า
 อาภัสราพรหมที่ทันทมตอายุ ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นผู้ที่ลงมา คือ พรหมทั้ง
 หมดมี ๑๖ ชั้น ไล่ถูกใหม่? จะไล่ตั้งแต่ชั้น ๑ ขึ้นไปเลย เป็นปาริสุทธิ
 พรหม ปโรหิตาพรหม มหาพรหม ๓ ชั้นนี้เกิดจากอำนาจของปฐมฌาน
 คือปฐมฌานอย่างย่อยเกิดเป็นปาริสุทธิพรหม ปฐมฌานอย่างกลาง
 เป็นปโรหิตาพรหม ปฐมฌานอย่างละเอียดเป็น มหาพรหม แล้วถัดไปก็
 เป็น ปรีตดาพรหม อัปปรมาณูพรหม อาภัสราพรหม ๓ ชั้นนี้
 เกิดจากกำลังของ ทูตยฌาน คือ ฌานที่ ๒ ฌานที่ ๒ อย่างหยาบเกิดเป็น
 ปาริตดาพรหม ฌานที่ ๒ อย่างกลางเกิดเป็นอัปปรมาณูพรหม
 ฌานที่ ๒ อย่างละเอียดเกิดเป็นอาภัสราพรหม เพราะฉะนั้นจะเห็นว่า
 อาภัสราพรหม จริงๆ เกิดแต่กำลังของทูตยฌาน คือ ฌาน ๒ เท่านั้น
 แล้วถัดจากนั้นไปก็จะเป็นปรีตสุภาพรหม อัปปรมาณูสุภาพรหม
 สุกกีนหภาพรหม ๓ ชั้นนี้ เกิดด้วยกำลังของฌาน ๓ หรือ ดตยฌาน
 ฌาน ๓ อย่างหยาบจะเกิดเป็นปรีตสุภาพรหม ฌาน ๓ อย่างกลาง
 เกิดเป็น อัปปรมาณูสุภาพรหม ฌาน ๓ อย่างละเอียดเกิดเป็นสุกกีน
 หภาพรหม ต่อไปก็จะเป็นเวหฬัผลาพรหม แล้วก็อสิญญีสัตตาพรหม
 นี้เกิดจากกำลังฌาน ๔ เพราะฌาน ๔ มีแต่หยาบกับละเอียดเท่านั้น ถ้าหาก
 ว่าอย่างหยาบเป็นเวหฬัผลาพรหม อย่างละเอียดเป็นอสิญญีสัตตา
 พรหม ต่อไปจะเป็นส่วนของพรหมอนาคามี คือไล่ตั้งแต่พระอนาคามี
 ชั้นต้น ตั้งแต่อุปหัจจปรินิพพายี่ ไล่ขึ้นไปจนกระทั่งถึง อุทธังโสโต

อภิญญาคามี จะมี ๕ ชั้น ก็จะมีอวิหarpหม อตปป้าพรหม สุทัตสาพรหม สุทัตสีพรหม อภิญญพรหม ก็คือชั้นที่ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ส่วนที่เหลือก็เป็นอรูปพรหม อรูปพรหมนี้จะอยู่ระหว่างชั้นที่ ๑๑ กับ ๑๒ พอดี จะมีอยู่ ๔ ชั้นด้วยกัน ที่ไปด้วยกำลังของอรุปฌาน คือ อากาสนัญญาตพรหม ชั้นหนึ่ง แล้วก็วิญญานัญญาตพรหม ชั้นหนึ่ง อากิญจัญญาตพรหมชั้นหนึ่ง เหนวลัญญานาสัญญาตพรหม ชั้นหนึ่ง คราวนี้จะมีพรหมอยู่ ๕ ชั้นด้วยกันที่ไม่รับรู้เรื่องราวภายนอก ก็คือ อรูปพรหม๔ แล้วก็อัสัญญีสัตตาพรหม คือพรหมชั้นที่ ๑๑ โดยตรงของชั้นอัสัญญีสัตตาด้านนี้ท่านไม่มีอายตนะตัวรับรู้ ร่างกายมีแต่ไม่ยอมรับรู้อย่างอื่น จิตก็เลยดำเนินอยู่แต่ภายในอย่างเดียว ไม่รับรู้อาการภายนอก มีรูปอยู่สักแต่ว่าเป็นรูปเท่านั้น คนเขาเลยเรียกว่า พรหมลูกพิคนึงได้แต่อยู่เฉย ๆ

ถาม : แล้วถ้าพรหมชั้นที่ ๑๑ แบบนี้ จีบหายจากความดี หรือเปล่าคะ?

ตอบ : ก็ยังโง่งล่ะ? ยังมีกำลังของความดีเหลืออยู่ แต่ถ้าหากว่าพ้นจากตรงจุดนั้นแล้ว ก็ต้องดูว่ากำลังของความดีของท่านหย่อนลงมา แล้วท่านจะเลื่อนไปเป็นอะไร? อาจจะเป็นพรหมชั้นต่ำกว่าลงมา หรืออาจจะเกิดเป็นเทวดา หรืออาจจะเกิดเป็นมนุษย์ หรือถ้าหากว่ากำลังความดีมันสิ้นสุดลงโดยสิ้นเชิง ความดีอันไม่มีหนุ่น ก็อาจจะกลายเป็นลงอบายภูมิก็มี ฮ้าว! ล้อพรหมไป ๒๐ ชั้นแล้ว

ถาม : แล้วทำไมพรหมถึงลง...คือ กำเนิดโลกก็คือ พรหมลงมากินจวันดินไม่เข้าใจว่าทำไมต้องเฉพาะพรหมชั้นนี้?

ตอบ : ก็ ตำราว่าไว้ อาตมาก็ขี้เกียจสงสัย พระพุทธเจ้าบอกก็เชื่อกันแล้วกัน

เพราะท่านบอกว่า พุทธวิสัยหนึ่ง คือความสามารถของพระองค์ท่าน สร้างบารมีมาขนาดนั้น ต้องทำให้พลิกพิลันเกินมนุษย์ธรรมดาอยู่แล้ว ฌานวิสัยความสามารถของผู้ทรงฤทธิ์ ทรงอภิญญา ทรงสมาบัติอย่างหนึ่ง กรรมวิบาก การปรุงแต่งให้ผลของกรรม โลกจินโดย ความไม่มีที่สุดของโลก ท่านว่าทั้ง ๕ อย่างนี้ อย่าเสียเวลาไปคิด มันจะไม่มีโอกาสทำความดีตายฟรีซะเปล่า ๆ เลยกลายเป็นว่า ผู้ที่คิดถึงมีส่วนของความเป็นบ้า ไม่อยากบ้าอย่าไปคิดท่านว่าจะไร กำลังความรู้ของเราไม่ถึงของท่านไปเหอะ ยังไงก็ไม่ผิดแน่

ถาม : .....

ตอบ : คิดดูแล้วกันนะ ที่เล่า ๆ มาให้ฟังนี้ มันง่ายกว่าบาลีหลายเท่าเลย

ถาม : ง่ายกว่า

ตอบ : บอกได้เลยว่า บาลีนี้ โค-ตะ-ระ ยากเลย ...ไม่ไหว เมื่อวานนี้ตอนที่ไปกราบท้าวตรี ท่านเจ้าคุณพระราชธรรมโสภณ วัดท่ามะขามก็เจอเพื่อนกัน มหาณเดชะ เดิมท่านชื่อ สุภาพ คราวนี้ชื่อมันไม่เพราะก็เลยเปลี่ยนเป็น มหาณเดชะ ท่านก็บอกว่า น้อง ๆ ครับ ผมเตือนนะครับ หุ้มเทกับมันได้ แต่ให้รู้จักพักผ่อนบ้าง เพราะเพื่อนผมเขาบ้าไปแล้ว ๑ รูป (หัวเราะ) คือหุ้มเทไม่ยอมพักไม่ยอมผ่อน เวลาพักผ่อนไม่พอ มันเครียดมาก ๆ ร่างกายไม่ไหว มีหลายรายแล้วที่หมอมัดคิดเตียง ฉีดยาให้สงบนะ

ถาม : พระนี่นะคะ?

ตอบ : ก็นี่แหละ ที่ท้องถิ่นอย่างชนิดหุ้ดดับใหม่ี่แหละ ต้องถามคุณเสฐียรพงษ์ วรรมเปก สมัยก่อนนี้ ที่เขาเรียนบาลีอยู่ ครูเขาให้ร่อนหนุ่น ลูกมะพร้าว มันกลม ๆ นี้ พลิกหนอยมันร่วงบิอก ดิ้นขึ้นมาก้อ่านหนังสือต่อ

เสร็จแล้วเป็นเด็กบ้านนอก ถ้าหากว่าวันไหน พระจันทร์ข้างขึ้น สว่างพอ กว้างไปอ่านข้างนอก ถ้าพระจันทร์ข้างขึ้นไม่สว่างพอ จะจุดเทียนบางทีก็ ไม่มี เชนเทียนชนิดหนึ่งก็ทวงกันหนักทวงกันหนา บางทีก็แอบไปขโมยธูปมา ของอาจารย์นั่นแหละ เอามาทีหนึ่งเจ็ดดอกแปดดอก จุดมันกำใหญ่ๆ แล้วก็เป่าฟู่ทีหนึ่ง พอมันสว่างก็เล็งดูหนึ่งดูมันว่าอะไร แล้วก็ท่องทีละคำ ใช้จำ ทีละคำ **อีกขรับ** คือ อีกขร จัดเป็น **นุ่งสกลิงค์** คือไม่มีเพศ (หัวเราะ) เป็นยังไง? ตัวหนังสือมันยังแยกเพศ ไม่ได้เลย จะมี **ปึงลึงค์** เพศชาย **อิตถิลึงค์** เพศหญิง **นุ่งสกลิงค์** ไม่ใช่เพศชาย ไม่ใช่เพศหญิง

ถาม : .....

ตอบ : แผ่นยันต์ทำน้ามนต์ ชุดนี้มีแค่ ๗๒ แผ่น เพราะว่ามี **การสวดพร** เขาไปให้ร้านเขาพิมพ์มาให้ คราวนี้ร้านมันรู้ตี ปกติแล้วแถวที่หนึ่ง ช่องแรก ซ้ายมือกับช่องที่ ๓ ขวามือ ตัว "นะ" กับตัว "พุท" จะล้อมเส้นยันต์อยู่ แล้วคราวนี้พวกนั้นเขารู้มาก เขาบอกว่า...เขาเรียกว่ายันต์ขาด ใช้การ ไม่ได้ มันก็เลยเพิ่ม "มะ" กับ "อะ" มาให้ ๒ ตัว นี่ถ้าหากไม่ใช่พระท่านทำให้ ก็ใช้งานไม่ได้ไปเลย ผิดตำรา รุ่นนี้จะมีเหรียญลักษณะข้างหน้าเป็น พระพุทธรูป แล้วก็ข้างหลังเป็นยันต์นี้ด้วย เหรียญสี่เหลี่ยมๆ เป็นเนื้อเงินก็มีเหมือนกัน

ถาม : หลวงพ่อทำหรือคะ?

ตอบ : ไม่ใช่จะ **ที่วัดท่าซุง** สมัยหลวงพ่อกำลังอยู่ที่ท่านทำขึ้นมา อาตมา ตอนนั้นก็ทำแค่ ๑๒ แผ่น คือเงิน ๖ แผ่น ทอง ๖ แผ่น ตอนนั้นทุนน้อยก็เลย ทำแค่นั้น ตอนทำไม่มีใครเขาสนใจหรอก พอทำเสร็จแล้วมันมาขอแบ่งกัน บิบบคจะเอา มันนำช่างใหม่? ตอนทำพอได้ยันต์มาก ก็ไปสั่งเขารีดแผ่น

ทองแผ่นเงินให้ได้นขนาดที่หลวงพ่อบอก คือ กว้าง ๓ ยาว ๓ หรือกว้าง ๔ ยาว ๔ แล้วก็มาเขียนยันต์ เสร็จเรียบร้อยก็ส่งให้หลวงพ่...ว่า หลวงพ่อจะเสกเมื่อไรครับ? หลวงพ่อบอกแก่ไปตัวเอง วิธีก็บอกให้แล้ว โห! แทบตายนะ เพราะว่ามันต้อง **อิตถิโสฬ ๑๐๘ จบ นะมะพะธะ ๑๐๘ จบ อิตถิโสฬ** ของหลวงพ่อดัง ๓ ห้อง อยู่แล้วใช่ไหม? ว่ากันว่าจบ ๒ ชั่วโมงครึ่ง เสร็จแล้วไม่มีความมั่นใจสักกะติดหนึ่ง พอถึงเวลาหลวงพ่ พุทธาก็เซก แอบเอาเข้าไปซุกในกอง หลวงพ่อกันหัวเราะ บอกก่อนหน้า นี้ ข้าก็เหมือนเอ็งนั่นแหละ **หลวงพ่อบาน** อยู่ข้าไม่เคยมั่นใจตัวเองเลย เหมือนกัน แต่พอหลวงพ่อบานไม่อยู่แล้ว ชาวบ้านเขาเห็นแก่เป็นลูกศิษย์ ไนเมื่อเขามาหาแกก็ต้องมั่นใจเองแหละ อาตมาเพิ่งจะซาบซึ้งที่หลวงพ่ พุทธหมายถึงอะไร ก็อีต่อนท่านตายแล้วนี่เอง

ถาม : .....

ตอบ : มันสำคัญตรงเสก อย่าใช้กำลังตัวเองได้ละดี คราวนี้พระท่าน อนุญาตให้ทำ ใครทำก็ตามถ้าหากถูกต้องตามแบบท่าน มีอำนาจภาพ เหมือนกันหมด แต่ถ้าหากว่าเป็นการเฉพาะ อย่างเช่น **ว่าธงท้าวมหาชมพู** **ธงท่านปู่พระอินทร์** หรือไม่ก็ยันต์ของกรมหลวงชุมพร หรือยันต์ **ท้าวเวสสุวรรณ** อย่างนี้ ถึงเวลาตั้งเครื่องบวงสรวงแล้วเชิญเจ้าของท่าน มาเสก อย่าทำเองเป็นอันขาด ทำเองฝีมือเรานี้มันห่วยแตก ยิ่งงูๆ ลูๆท่าน ไม่ได้หรอก

ถาม : แล้วการกำหนดเห็นภาพพระ เห็นพระเป็นสีทองหรือสีขาวยันไหนดีกว่ากัน?

ตอบ : แล้วแต่เราชอบ แต่ถ้าหากว่าเป็นกลืน **สีขาวแสดงว่ากำลังใจ**

เริ่มทรงตัวเป็นผาน ถ้าหากว่าเป็นขาวที่บั้งแผ่น แสดงว่าเป็นปฐม
 ผาน ทรงตัวแน่นอนแล้ว พอภาพค่อย ๆ สว่างใสขึ้น สว่างขึ้น ๆ ไปเรื่อย ๆ
 จนสว่างเจิดจ้าเต็มที่ เหมือนเอากระจกสะท้อนแสงตะวันใส่ตา
 ลักษณะอย่างนั้นเป็นผาน ๔ เต็มกำลัง ถ้าหากว่าเป็นเรื่องของกสิณ
 ขาวดีกว่า เพราะว่าเหลืองมันจะค่อย ๆ จางลงเป็นขาวใส
 ถาม : แล้วถ้าเกิดเราจับสีทองจับ ถ้าเกิดจับทองแล้วผลอยไป ผลอย
 มาเป็นสีขาว ก็ต้องแสดงว่า?
 ตอบ : ถ้าหากว่ายังเป็นภาพพระอยู่ยังใช้ได้อย่างเช่นว่า ตั้งใจเป็นพุทธานุ
 สติ นึกถึงภาพพระพุทธเจ้าอยู่ ภาพไม่ว่าจะมานั่ง มาเดิน มายืน มานอน
 ยังไงถือว่าเป็นภาพพระพุทธเจ้าเหมือนกัน ใช้ได้ แต่ถ้าหากว่า เราจับนิมิต
 เฉพาะเฟิงภาพ เช่น เฟิงดิน เฟิงปฐวีกสิณ กลายเป็นภาพสวรรณครีมาณ
 ฑาณี เทวดา อะไรมาปรากฏขึ้น ก็หม่อมใจถึงทำด้วยความเคารพว่า เชิญ
 อยู่ตรงนั้นแหละจะ ผมงจะเอาอันนี้ สิ่งที่เกิดขึ้นเป็นจริง ภาวะ ความเป็น
 ทิพย์ที่มีมันเกิดขึ้น เนื่องจากว่าจิตของเราเริ่มเข้าสู่จุดอุปจารสมาธิ
 แต่ว่ามันไม่ใช่เนมิต คือสิ่งที่เรายึดอยู่สิ่งที่เรายึดอยู่ถ้าเป็นนิมิตตามกอง
 กรรมฐาน ต้องเอาตามกองนั้น เปลี่ยนเป็นอย่างอื่นไม่เอา
 ถาม : แล้วถ้าเกิดว่าจับแต่อานาปานุสสติ แล้วก็ภาพพระพุทธรูป ?
 ตอบ : เหลือเฟือแล้วก็จะ เป็นพุทธานุสสติกับอานาปานุสสติ ๒ อย่าง
 เข้าไปแล้วถ้าหากว่ายังจับว่าสีอะไร ก็จะได้วรรณะกสิณ ไปอีกกองหนึ่ง
 ถาม : จำเป็นไหมว่า อุปจารสมาธิจะต้องเกิดควบแสงสีต่าง ๆ ?
 ตอบ : ไม่จำเป็น บางคนก็ก้าวข้ามไปเลยก็มี บางคนไปทรงผานเต็มที่แล้ว
 แล้วค่อยเห็นก็มี แล้วแต่จังหวะ แล้วแต่เวลาของมัน ทรงผานเต็มที่แล้ว

ค่อยเห็นมันเป็นกำลังของทิพจักขุผานเต็ม ๆ
 ถาม : อารมณอุปจารสมาธิ จะทรงได้นานแค่ไหน?
 ตอบ : นานแค่ไหนขึ้นอยู่กับเรา ถ้าเราไปให้ความสนใจภาพก็จะหายไป
 ไป ถ้าเราไม่ให้ความสนใจก็จะอยู่นาน ขึ้นอยู่กับเราเอง เขากห้ามสนใจ
 สลายแต่ไหน หล่อแค่นั้นอยู่ตรงนั้นแหละ ถ้าไปสนใจหายไปเลย
 ถาม : ภาพที่เห็นในอุปจารสมาธินี้ เหมือนเห็นเงาฉายหรือเปล่า?
 ตอบ : ต้องใช้ว่า เห็นด้วยใจ จะไปเปรียบว่าเห็นด้วยตากก็ไม่ได้ ถ้ามาว่า
 ชัดใหม่? ก็ชัดจะ แต่ตัวว่าเห็นด้วยตาใช่ใหม่? ไม่ใช่จะ
 ถาม : คล้าย ๆ ผืนหรือเปล่า?
 ตอบ : เป็นความรู้สึก อย่างขณะนั่งสำนึกถึงบ้าน บ้านชัดแจ่มเลย ตาเห็น
 หรือเปล่าล่ะ? ไม่ใช่หรอก ลักษณะอย่างนั้น
 ถาม : แสดงว่า ถ้านั่ง ๆ อยู่ แล้วรู้สึกว่ามีคนขามาสอน แล้วใจมันรู้สึก
 อย่างนี้ สอนอย่างนี้ ๆ
 ตอบ : จะ ใช้ได้จะ ถ้าหากว่าเป็นเรื่องที่พิจารณาแล้วว่าอยู่ในทำนอง
 คลองธรรม อยู่ตรงตามสิ่งที่หลวงพ่อสอน ไม่ออกไปไกลอะไร ทำตามได้
 ถาม : .....
 ตอบ : อานุภาพของย่นต์ทำน้อมนัต รักษาโรคทุกชนิดที่ไม่เกินกฎของ
 กรรม ขณะเดียวกันหลวงพ่อบอกว่า ถ้าหากเฟิงภาพย่นต์กำหนด
 เอาไว้อยู่บ่อย ๆ ทุกวัน ๆ จนภาพติดตา ท่านบอกว่าจะบรรเทากฎของ
 กรรมได้ด้วย นำสนใจใหม่?
 ถาม : ถ้าเผื่อว่าไม่มีย่นต์ ถ่ายรูป...?
 ตอบ : เขียนเอาสิ ได้ ๆ รูปถ่ายก็ได้

ถาม : ที่บอกว่าพงจนเจ้าได้เป็นฉกาน?

ตอบ : กำหนดเป็นรูปยันต์ นึกถึงเมื่อไรก็เห็นภาพเมื่อนั้น

ถาม : แสดงว่ารายละเอียดพวกนี้ต้องได้หมดเลยใช่ไหม?

ตอบ : ต้องได้หมด เพราะว่าเราเองเราจะได้ว่าว่า นะโมพุทธายะ แต่ละตัวเขียนแย้งไป ถึงเวลาได้นึกออก ยันต์ สันตัง วิกริง คะเร นะมะพะทะ แล้วก็ขึ้น อุณาโลมมา ปะนะชา ยะเต นะมะพะทะ นะกาโรโหติ สัมมะโว จงมาเกิดเป็น นะมะพะทะ โมกาโร โหติ สัมมะโว จงมาเกิดเป็น โมนะมะพะทะ พุท กาโรโหติ สัมมะโว จงมาเกิดเป็น พุท นะมะพะทะ ธาภาโรโหติ สัมมะโว จงมาเกิดเป็น ธา นะมะพะทะ ยะ กาโรโหติ สัมมะโว จงมาเกิดเป็น ยะ นะมะพะทะ แล้วก็เหมือนกัน แต่ละตัวว่าเหมือนกัน จนกว่าจะครบ แล้วก็ปลุกด้วย อิทธิฤทธิ์ พุทธะนิมิตตั้ง ขอเดชะเดชะ ขอเดชะเดชะ จงมาเป็นที่พึ่งแก่มะอะอุณหเกิด ๗ จบ แล้วก็ถ้าหากว่าเป็นแผ่นยันต์อย่างนี้อยู่แล้วก็ว่า อิติปิโส ๗ จบ นะมะพะทะ ๑๕ จบ แต่ถ้าหากว่าเป็นแผ่นยันต์ที่เราเขียนขึ้นเอง ก็ อิติปิโส ๑๐๘ จบ นะมะพะทะ ๑๐๘ จบ

ถาม : ... (เรื่องซุงจักษ์).....

ตอบ : ปีที่แล้วไม่ได้ออกเลย แต่ว่าฝึกลูกศิษย์ไว้หลายรูป ซึ่งให้ท่านเริ่มมีความชำนาญทาง แล้วก็เอาตัวรอดในป่า พอดีพาดคนอื่นรอดได้ การเดินในป่ามันสำคัญอยู่ตรงที่ว่า ป่าเปลี่ยนอยู่เสมอ ยิ่งดูดูฝนนี้อากาศก็เดี๋ยวเท่านั้นแหละ เปลี่ยนจนเราจำไม่ได้ เพราะฉะนั้นหลักการเดินป่า โดยเฉพาะจำทิศสำคัญที่สุด เดินป่าอย่าถามทางชาวบ้าน ให้ถามทิศไปทิศไหน? แล้วก็ไปในป่าเขาจะมีร่องรอยของเขาอยู่ อย่างพวกค่านสัตว์

พวกรอยบากไม้ หักกิ่งไม้ของชาวบ้านเขา ถ้าดูเป็นมันก็ซูเปอร์ไฮเวทีเดียว นี่เองแหละ แต่ถ้าดูไม่เป็นก็หลงทางอยู่นั้นแหละ เพราะฉะนั้นก็จะต้องฝึกหัดพวกนี้ให้เป็น สิ่งไหนกินได้ กินไม่ได้ อย่างพวกพืชผักผลไม้ พวกเห็ดพวกอะไร แล้วก็น้ำชนิดไหนควรที่จะกิน น้ำชนิดไหนไม่ควรเสี่ยงเพราะอาจจะมีการภัย ต้องศึกษา และที่สำคัญสัตว์ชนิดไหนที่จะจับคู่แบบ หรือว่าชนิดไหนที่มาแล้วเราไม่ต้องหนีก็ได้ ครั้งก่อนพาพระซุงจักษ์เข้าห้วยขาแข้ง ข้างนั้นมากผิดปกติ คือแต่ละวันนี่เดินอย่างน้อยๆ ก็ต้องเจอ ๒ โขลง ๓ โขลง ตอนกลางคืนก็ไปบ้านข้างพอดี เพิ่งจะรู้ว่าข้างนั้นมีบ้านนอนของมัน ถ้าหากว่าอยู่ในถิ่นของมันจริงๆ ข้างเขาจะทำที่นอนของเขาเอาไว้ ตรงจุดนั้นมันจะเป็นต้นไม้ใหญ่ร่มรื่นมากเลย อยู่ใกล้ๆ ห้วยด้วย ข้างนั้นจะตั้งๆ หย้ามากองๆ รวมกันกลมๆ อย่างกับโต๊ะใหญ่ๆ แล้วก็หนาเสื่ออก เป็นที่นอนของเขา ห่างกันสัก ๓-๔ เมตรก็จะมีที่หนึ่ง ๓-๔ เมตรจะมีอยู่อีกที่หนึ่ง พวกเราก็ไปนอนในป่าข้าง พอดีไปนอนเสร็จข้างมันได้กลิ่นคน ได้กลิ่นควันไฟ มันก็หากินโฉบมาอยู่ใกล้ๆ นั้นแหละ แต่มันไม่กล้าเข้ามา ก็ขี้นไม้บอกกับพระลูกศิษย์ว่า ต้นไม้มันเล็กพอที่จะขึ้นได้ แล้วก็ใหญ่พอที่จะทานกำลังข้างได้ ที่เล็กพอจะขึ้นได้ก็คือ แขนมันโอบได้รอบ ต้นไม้ถ้ามันกินโอบจะขึ้นไม่ได้ ขึ้นลำบาก ยกเว้นคนกำลังแขนแข็งแรงจริงๆ ถึงจะขึ้นได้ ต้นไม้เล็กพอคนจะขึ้นได้แล้วก็ใหญ่พอที่จะทานกำลังข้างได้ ถึงเวลาคุณขึ้นต้นนั้นะ คุณขึ้นต้นนั้นะ คุณเอาเข้าไป ถ้าคุณมียามอะไรก็ติดตัวไปด้วย กินข้างมันกระเทียมเสียว สั่งเขาเสร็จเรียบร้อย เราก็นอนแผ่ในรอยดินข้างนั้นแหละ สบายใจ พระลูกศิษย์เขาก็ประหวั่ง บอกว่าเราออกเดินป่ามามันก็ต้องมอมกายถวายชีวิต แล้วทำไมต้องหนีมันด้วย บอกนอมกายถวายชีวิต

มันถูก แต่ถ้าคุณตายเมื่อไหร่ พ่อแม่คุณเล่นผมแน่เลย เพราะฉะนั้นได้โปรด
เมตต่าป็นมันหน่อยเหอะ (หัวเราะ) ต้องสอนเขาสารพัด บางทีไปถึงบัก
กลด ของเราเองก็อยู่บนริมตลิ่งโน้น รกก็รก กว่าจะทำความสะดวก กว่าจะ
ปูผ้า กว่าจะวางกลดได้ พระลูกศิษย์โน้น เห็นหาดทรายอยู่ในห้วย
ประเภทนี้มอย่างดีเลย ลงไปถึงเขาปูผ้าหาไม้หลักมา ๒ อัน บักเสร็จเอาไม้
ขวางแล้วก็กางกลด บอกเออ! เอาซะให้พอ นี่มันเป็นเวลาเดือน ๑๑ กว่า
จะขึ้นเดือน ๑๒ แล้ว ผมอนุญาตให้คุณบักกลดอย่างนั้นได้ แต่ถ้าหากว่ามัน
เพิ่งผันผนมาใหม่ๆ นี้ ผมไม่ให้คุณบักอย่างนั้นหรอกในป่า ตรงที่เราอยู่ผัน
ไม่ตก ไม่ได้หมายความว่าที่อื่นผันจะไม่ตก ถ้าทางต้นน้ำผันตก น้ำมัน
หลากมาเราจะไม่รู้ตัวหรอก โครมเดียวมันก็มาถึงแล้ว ไปบักกลดอยู่ข้าง **ภา**
หาดทรายในน้ำมันก็เรียบบร้อย จะเหลืออะไรละ? แล้วก็บอกกับเขาว่า
ถึงเวลาที่ต้องดูด้วย พื้นดินลักษณะไหนจะมีอันตรายจากงูเงี้ยวเขี้ยวขอ
หรือแมลงมีพิษหรือเปล่า? ทางด้านบนมันจะมีอันตรายหรือเปล่า? ซึ่ให้เขา
ดูอย่างกึ่งไม้ใหญ่เหนือหัวผมเนี่ย อันเบ่อเร่อเลย มันแห้งแล้วคุณเห็นไหม?
ถึงเวลาลมพัดมา มันหักโค่นลงมาทับตายเมื่อไหร่ก็ได้ คุณอย่าไปก
กลดแบบนี้ แต่ผมไม่เป็นไร ว่าแล้วก็นอน (หัวเราะ) สอนให้เขารู้ของเราไป
เอามรณานุสสติ มิ่งลงมาเมื่อไหร่ก็ตาย เออ! เรื่องของมิ่ง ถึงได้บอกว่า
เวลาสอนลูกศิษย์ ต้องบอกว่า **คุณจงทำตามที่ผมพูด แต่อย่าทำตามที่
ผมทำ** ใส่เขาขึ้นต้นไม้แต่เราเองนอนในรอยดินข้าง เวลาข้างมันเดิน ๆ ดิน
มันจะยุบเป็นร่อง มันสบายดี ประมาณตัวของเรา แล้วมันหลบลมได้ด้วย
เพราะมันเหยียบ ๆ ลึกประมาณหัวเข่าเรา

